

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXVIII (22)
No. (Štev. 14)

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
3. aprila 1969

Bodimo resnični kristjani

Vse se je zdelo izgubljeno s Kristusovo smrtjo na križu. „Naj stopi s križa, da bomo videli in verovali,“ je posmehljivo kričala judovska nevera. „Mi pa smo upali, da je on tisti, ki bo rešil Izrael. Vrhu vsega je danes že tretji dan, odkar se je to zgodilo,“ sta priznala maloverna učenca na poti v Emavs, preden sta zvedela za vstajenje. Vse je bilo izgubljeno. Katastrofa popolna. Večje osramotitve še zlepa ni kdo doživel. Zares črna dan, kot so rekli nesrečnemu dnevu Rimljanji.

Vse drugačna pa je bila velika nedelja. „To je dan, ki ga je Gospod naredil,“ poje zanosno cerkvena liturgija. Dan zmage, popolne sreče vstajenja. „Čemu iščete živega med mrtvimi? Ni ga tukaj, temveč je vstal.“ Od strahu pred njim so stražniki vztrepotali in bili kakor mrtvi. „Zbežali so v mesto in naznanili dogodek Kristusovim morilcem. Ti so se zbrali in sklenili stražnike podkupiti, da bi lagali. Dali so vojakom veliko denarja z naročilom: „Recite: Njegovi učenci so prišli ponoči in ga ukradli, ko smo mi spali,“ pripoveduje sv. Luka. To naročilo je dalo sv. Avguštinu lepo priložnost za jedko ironijo: „Kako ste videli tatove, če ste spali.“ Vstajenje je Kristusova popolna zmaga. Njegove sovražnike je velika nedelja popolnoma osramotila. Zateči so se morali k laži in podkupovanju.

Veliki mojstri peresa in besede so povečevali Kristusovo zmagoslavje tekom stoletij. Slikarji in kiparji so dobivali navdih za nesmrtno umetniše, ki naj bi prikazovale neizmernost veličine Kristusove zmage. Glasbene genije je Velika nedelja tako prevzela in zajela, da so ustvarili mojstrovine, ki so vedno bile in bodo ostale „sodobne“.

Ves krščanski svet skoro 2.000 let praznuje praznik Vstajenja Kristusovega. V različnih dobah z različnimi obredi. Pri različnih narodih različni običaji. Je to praznik, ki z vso silo prevzame posameznika in družino, mesto in vas, različne sloje in poklice. Lepota tega praznika je bila v naši Sloveniji nepozabna: Za kipom zmagoslavnega Kristusa se je vila procesija mož in fantov, žena in deklet, otrok in starčkov. Med polji in travnikih ali po mestnih ulicah. Bandera, zvonovi, cvetje.

Ali ni bila to bolj zunanost, bo vprašal kdo, ki tega ni doživljal. Marsikaj je bila res navada, običaj in zunanji blesk. Toda vse to ni motilo, da je prevladovala pristnost doživljanja veličine in globine tega praznika. Kdor je videl zamaknjene množice, ko so zapeli zvonovi, zadonele orgle, ko je napolnila cerkev pesem o Vstajenju, bo moral priznati, da je od duhovnika zapeta Aleluja povezala vse v resnično doživljanje praznika.

In danes?

Živimo v neizproslem tempu vsakdanjega življenja. Vse hiti. Hiti tako, da večina celo ob takem prazniku, kot je Velika noč, morda zadrži korak v spremembi vsakdanjosti in uživanju, ne pa ob misli na vstajenje.

Pri vsem tem pa je na svetu vedno več nerešenih problemov, katerim človeštvo ne najde rešitve. Koliko slišimo govorov in beremo razprav, knjig in člankov, posvečenih npr. pravični ureditvi družbe in socialnega vprašanja. Pa je kljub vsemu temu še daleč ta cilj. Tisti, ki ga pa poskušajo rešiti z nasiljem in revolucijami, pa se vedno bolj oddaljujejo rešitvi, ker ne priznavajo nauka in postave tistega, čigar zmago praznujemo na velikonočno nedeljo.

Hočete dokazov? Vzemite v roke evangelije in berite s premislekom: Ni hče ne more služiti dvema gospodom. Ne sodite, da ne boste sojeni. Vse, kar hočete, da bi ljudje vam storili, storite vi njim. Varujte se krivih prerokov v ovčjih oblekah. Varujte se farizejskega kvasu. Gorje farizejem, ki so zavrgli pravico, usmiljenje in zvestobo. Odpuščaj bratu sedem desetkrat sedem. Ljubi bližnjega kot samega sebe.

Tako si sledijo nauki in postave. So edini kažipot, ki more voditi človeško

SREČNE IN BLAGOSLOVLJENE PRAZNIKE
KRISTUSOVEGA VSTAJENJA
ŽELI VSEM SLOVENCEM PO SVETU IN V DOMOVINI
SVOBODNA SLOVENIJA

DWIGHT EISENHOWER UMRL

V petek, 28. marca t. l., je v vojaški bojnišnici v Washingtonu po dolgem bolehanju preminul 78-letni severnoameriški general Dwight David Eisenhower.

Novica o smrti vrhovnega poveljnika zavezniških vojaških sil v 2. svetovni vojni in dvakratnega predsednika ZDA je prizadela vse svet. Ob njegovi smrtni postelji so bili navzoči njegova soproga, sin John ter drugi sorodniki. Prihital je tudi sedanjí severnoameriški predsednik Nixon, ki je bil v obeh Eisenhowerjevih vladah njegov podpredsednik.

Nixon je takoj dal izjavo, v kateri je poudaril, da je Eisenhower „zasedel edinstveni položaj v ameriški zgodovini, v srcih ameriških državljanov in v srcih vseh svobodoljubnih ljudi. Od Washingtona naprej ni ameriški narod imel moža, ki bi bil prvi v vojni, prvi v miru in prvi v srcih svojih sorojakov. Četrto stoletja je govoril z moralno avtoriteto, ki jo je redko najti v ameriškem javnem življenju. Bil je mož velike sile, modrosti in usmiljenja. Toda dve lastnosti sta bili posebno vidni v njegovem zasebnem in javnem življenju: ena je bila neomajen čut dolžnosti, druga pa, da kar koli je storil, je storil zato, ker je bil prepričan, da ima prav.“

Eisenhower se je rodil 14. oktobra 1890 v Denisonu v Texasu kot tretji od sedmih sinov družine nemškega naseljenca, ki se je kmalu preselila v Abilene, Kansas. Kot dečka ga je zahtevala vojaška kariera. Posrečilo se mu je vpisati se v vojno akademijo West Point, kjer je dokončal študije leta 1915, po ocenah 61. izmed 168 dijakov.

družbo k pravični ureditvi in rešitvi socialnega vprašanja.

Mi, ki smo kristjani, smo dolžni osvojiti najprej pri sebi, v družini, v skupnosti in v vseh medsebojnih odnosih nauk, ki ga je oznanjal Kristus. Če se bomo po njem ravnali vedno in povsod, dosledno in brez popuščanja, bomo res doumeli praznik vstajenja tako, kakor ga zahteva današnji čas. Samo tako bomo doprinesli pravični ureditvi družbe. Če tega ne bomo storili, bodo tudi nam, ki pravimo, da smo kristjani, pa krščanskega nauka ne izpolnjujemo, veljale besede Kristusa Zmagovalca: „Gorje vam, pismouki in farizeji, hinavci...“ tako se tudi vi odzunaj ljudem kažete pravične, znotraj pa ste polni hinavščine in krivice.

V prvi svetovni vojni je služil kot inštruktor v ZDA ter se je vojna končala teden dni predno bi moral na bojišče.

Bil je nato 16 let major, dokler ga ni slavní ameriški general Douglas Mac Arthur vzel kot svojega pomočnika na Filipine, kjer je postal polkovnik.

Ko je Japonska napadla Pearl Harbour za božič 1941, so Eisenhowerja premestili pod poveljstvo tedanjega vrhovnega poveljnika ameriškega štaba grala. Marshalla ter ga poslali za inšpektorja ameriških čet v Angliji. Tam je bil potem imenovan za vrhovnega zavezniškega poveljnika ter je izvedel invazijo v Afriki in dalje na Sicilijo in v Italijo.

Pod njegovim poveljstvom so izvedli tudi invazijo v Francijo ter tako porazili fašistično Italijo in nacistično Nemčijo.

Postal je nato šef ameriškega štaba, kjer pa je odstopil leta 1948 in postal predsednik kolumbijske univerze. Leta 1950 ga je Truman imenoval za vrhovnega poveljnika sil NATO ter se je nastanil v Parizu. Od tam se je vrnil v ZDA kot predsedniški kandidat. Novembra 1952 je bil izvoljen za ameriškega predsednika kot pristaš republikanske stranke, leta 1956 pa znova za nadaljnja štiri leta.

Bil je general, ki je sovražil vojno in predsednik, ki ni ljubil politike. „Ni slave na bojišču, ki bi bila vredna prelite krvi,“ je izjavil. Po koncu 2. svetovne vojne je dejal: „Sovražim vojno, kakor jo mora sovražiti samo vojak, ki jo je preživel in videl njeno brutalnost, brezmišelnost in neumnost.“

Toda čeprav je bil miroljuben mož, je Eisenhower zavračal idejo o miru za vsako ceno ter je vedno zagovarjal politiko odpora proti komunistični ekspanziji.

Krsto z Eisenhowerjevim truplom, zavito v ameriško zastavo, so postavili en dan v betlehemsko kapelo washingtonske katedrale, jo prenesli v nedeljo na Kapitol, od tam pa v ponedeljek znova v katedralo. Tega spreveda so se udeležili številni državni predsedniki in druge visoke politične osebnosti. Na Eisenhowerjev pogreb so prišli med drugim v ZDA: francoski predsednik De Gaulle, zastopnik brit. kraljice lord Mountbatten, sovjetski maršal Čujkov, belgijski kralj Balduin, iranski šah Pahlevi, holandski princ Bernard, filipinski predsednik Marcos, zahodnonemški kancler Kiesinger, kanadski pred-

Francija y Argentina: Dos caminos coincidentes

En su visita a las distintas naciones europeas, el ministro argentino de relaciones exteriores dr. Nicanor Costa Méndez mantuvo importantes conversaciones con destacadas personalidades del viejo mundo. Una de las entrevistas más importante fue sin duda la que mantuvo con el ministro del exterior francés Michel Debré.

El dr. Costa Méndez dijo en esa oportunidad: “Para nosotros la presencia internacional de Francia tiene no solo el sentido objetivo de una realidad presente, sino también el sentido íntimo de la amplísima gama de afinidades y coincidencia que nos ligan a la nación francesa.”

Por su parte el Canciller francés destacó que “tanto París como Buenos Aires siguen una política que trata de asociar a las naciones de América Latina y de Europa, a fin de que tomen una parte mayor en las responsabilidades del destino de Occidente y que ambas porticipen en un esfuerzo de asociación que tiene por objeto facilitar por el progreso económico, el progreso social y por la colaboración política la paz entre los estados”.

Francija in Argentina: Vzporedni poti

Na svojem obisku v raznih evropskih državah je imel argentinski zunanji minister dr. Nicanor Costa Méndez važne razgovore z najvidnejšimi osebnostmi starega sveta. Eden izmed sestankov je bil s francoskim zunanjim ministrom Michel Debréjem.

Dr. Costa Méndez je ob tej priliki izjavil: „Za nas ima mednarodna prisotnost Francije ne le pomen realne prisotnosti, ampak tudi intimni smisel sorodnosti in sovpadnosti, ki nas družijo s francoskim narodom.“

Francoski zunanji minister je pa poudaril, da „tako Pariz kot Buenos Aires vodita politiko, ki skuša združiti narode Latinske Amerike in Evrope, da bi tako prevzeli večjo odgovornost pri usodi Zahoda in da bi oboji sodelovali pri naporu, ki skuša potom gospodarskega in socialnega napredka, ter političnega sodelovanja prispevati k miru med narodi“.

Protisovjetske demonstracije v Pragi

Ne češkoslovaškem je prišlo v petek do novih protisovjetskih demonstracij. Povod zanje je dala zmaga češkoslovaškega hokejskega moštva na mednarodnem tekmovanju v Stockholmu nad sovjetskim moštvom.

Prve protisovjetske demonstracije so bile v Pragi, kjer so izgrezniki vdrli v poslopja sovjetske letalske družbe in drugih sovjetskih agencij ter uničevali opremo. Pozneje so se protisovjetske demonstracije razširile po vsej državi, po mestih pa so se pojavili protisovjetski napisi z rezultatom hokejske te-

kme: Češkoslovaška 4, okupacijske sile 3.

Moskva je zahtevala od češkoslovaške vlade, naj takoj uvede mir v državi ter znova napadla „protirevolucionarne“ elemente in češkem in Slovaškem. Istočasno so v Moskvi objavili, da bodo „sile Varšavskega pakta imele letošnjo pomlad svoje manevre spet na češkoslovaškem ozemlju“.

Ta objava je močno prizadela češkoslovaško prebivalstvo ter ga še bolj povežala v odporu proti sovjetskemu komunističnemu imperializmu.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Govor predsednika Onganía

Pretekli petek, od šestih do devetih zvečer, je imela argentinska vlada važno zborovanje. Okoli 250 višjih vladnih funkcionarjev iz vseh področij, je prisostvovalo izjavljanju predsednika republike generala Onganía, ki je v svojem govoru začrtal bodoče delo vlade arg. revolucije. Predsednik je najprej označil sedanji mednarodni položaj, nakar je omenil stanje v argentinski družbi. Za bodoče delovanje, da se lahko dosežejo cilji, ki si jih je vlada postavila, je temeljne važnosti solidarnost vseh slojev in področij, konkretna integracija istih, in končno, vzajemno sodelovanje. Za dosego tega je edini možni federalni sistem. Privatna iniciativa pa je najboljša garancija za obrambo človeške svobode. Gen. Onganía je tudi podrobno razložil spremembo struktur, ki naj bi se izvršile na političnem, socialnem in gospodarskem področju. Omenjal je tudi potrebo racionalizacije, da se doseže večjo učinkovitost po manjši ceni.

sednik Trudeau, južnovietnamski podpredsednik Ky, turški predsednik Demirel, avstrijski kancler Klaus grški podpredsednik Hattakos, italijanski predsednik Rumor, Nasserjev pomočnik Fawzi, avstralski predsednik Gorton, južnokorejski predsednik Il Kwan, izraelski predsednik Shazar, botswanski predsednik Khama, luksemburški princ Jean in jordanski prestolonaslednik Hassan.

Po opravljenih pogrebnih obredih v katedrali so krsto položili na poseben vlak, s katerim so jo prepeljali v 1500 km oddaljeno mesto Abilene (7000 prebivalcev), kjer bo Eisenhower pokopan v družinski grobnici poleg svoježega dve in pol letnega prvorojenca Douda. V Abilene je Eisenhowerju na čast hvaležno prebivalstvo postavilo veliko knjižnico z zasebno kapeo in družinsko grobnico.

Predsednik Nixon je odredil žalovanje ter bodo po vseh ameriških javnih poslopih ter predstavništvih v tujini izobešene zastave na pol-droga 30 dni.

Kar se tiče delavskega področja, je napovedal skorajšnjo dokončno „uređitev delavskih sil.“ Na koncu je še označil razne podrobnosti stanovanjskega problema, socialne varnosti, okrepitev družine kot osnove družbe, proizvodnje, in gospodarskih struktur, ter rešitve, ki jih vlada pripravlja za vsa ta področja. Opazovalci smatrajo govor predsednika gen. Onganía, kot izhodiščno točko za novo razvojno obdobje v delovanju vlade argentinske revolucije.

Potovanje zun. ministra

Arg. zun. minister dr. Nicanor Costa Méndez je na uradnem obisku v raznih evropskih državah. Najprej se je mudil v Zah. Nemčiji. Imel je vrsto razgovorov z nemškimi vladnimi krogi. V teh razgovorih je stalno naglašal važnost sodelovanja med Nemčijo in Argentino, tako na gospodarskem, kot na političnem polju. Predvsem pa je poudarjal interes, ki ga ima Argentina, do čim ožjega sodelovanja s Skupnim Evropskim Trgom. Iz Bonna (obiskal je tudi Berlin in videl zid sramote) je dr. Méndez odletel na večdnevni obisk v Pariz. Tam se je najprej sestel s predsednikom francoske vlade gen. De Gaulle. Tudi v Franciji je arg. zun. minister imel vrsto sestankov s tamkajšnjimi strokovnjaki na polju mednarodnega sodelovanja. Argentina ima predvsem interes na čim ožjem kulturnem, znanstvenem in tehničnem sodelovanju s Francijo. Na tehničnem področju so že v pripravi pogodbe za izmenjavo strokovnjakov. Francozi naj bi prišli delat v Argentino, argentinski strokovnjaki pa študirat v Francijo.

Državni svet za razvoj je pripravil program, ki ima za cilj vrnitev v državo argentinskih strokovnjakov, ki delajo v inozemstvu. V raznih državah namreč deluje veliko število Argentincev na najvišjih znanstvenih položajih. Ti naj bi se vrnilo in pripomogli pri razvojnem delu, ki je v načrtu za prihodnja leta. Zato pa naj bi se jim nudile enake finančne ugodnosti, kot jih imajo sedaj v inozemstvu.

Odločitve partijskega kongresa v Beogradu

Na IX. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije je bila, kot smo že kratko poročali, tudi proslava 50-letnice ustanovitve komunistične partije Jugoslavije. Tej proslavi je bilo posvečeno prvo plenarno zasedanje dne 11. marca. Zanj je bilo posebno „častno predsedstvo“, v katerem so bili sami stari partijci. Iz Slovenije so bili v njem Kardelj, Janez Kocijančič, Miha Marinko, Lidija Šentjura, od mlajše generacije pa Franc Popit, sedanji predsednik slovenske partije.

Izvršilni biro predstava ZKJ

Slavnostni govor je imel Tito. V njem je na koncu napovedal tudi ustanovitve posebnega „izvršilnega biroja predstava Zveze komunistov Jugoslavije“. Povedal je, da so med posveti z vodstvi iz vseh republik „prišli do skupnega stališča“, da je treba okrepiti center vodstva ZKJ, zlasti pa izvršilni biro predstava ZKJ tako, da vanj pridejo nekateri sedanjí predsedniki in sekretarji centralnih komitejev ali nekateri drugi vodilni tovariši iz vseh šestih republik. Za ta organ je dejal, da „delal kolektivno in v njem ne bo niti prvoga, niti drugega, niti tretjega“. To kolektivno telo bo tudi skupno prevzelo „odgovornost pred zvezo komunistov, pred delavskim razredom in pred narodi naše države“.

Zato sta vanj pritegnjena po dva ugledna partijca iz vsake republike, iz pokrajinskih uprav pa po eden.

Na seji predstava Zveze komunistov Jugoslavije so bili za petnajst članski izvršilni biro ZKJ poleg Tita določeni naslednji: za Slovenijo Stane Dolanc in Edvard Kardelj, za Bosno in Hercegovino Nijaz Dizdarević in Cvijetin Mijatović, za črno goro Veljko Vlahović in Budislav Šoškić, za Hrvaško Vladimir Bakarić in Mika Tripalo, za Makedonijo Kiro Gligorov in Krste Črvenkovski, za Srbijo Mijalko Todorović in dr. Miroslav Pečujlić, za Vojvodino Števan Doronjski in za Kosovo Fadilj Hodža.

Kot pod Hitlerjem

Na kongresu je bil Tito seveda znova izvoljen za predsednika. V imenu kandidacijskega odbora ga je predlagala za ponovno izvolitev za predsednika Lidija Šentjura. Kakor hitro je v zborovni dvorani spregovorila njegovo ime, so delegati vstali ter zaželi skandirati Tito, Tito, na mah je pa po dvorani zaorila tudi pesem „Druže Tito, mi ti se kunemo...“

Od 1261 delegatov je za Titovo izvolitev glasovalo 1258, dve glasovnici sta bili neveljavni, en glas je pa bil proti. Verjetno Titov.

Milentije Popović — predsednik zvezne skupščine, UDBA Ribičič novi predsednik zvezne vlade

Med samim trajanjem kongresa jugoslovanske komunistične partije je bilo določeno tudi novo predsedstvo zvezne skupščine ter bodoči predsednik zveznega izvršnega sveta, t. j. jugoslovanske zvezne vlade. V ta namen se je 14. marca sestal plenarni predsedstva iz Izvršnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Na Titov predlog je bilo sklenjeno, naj ostane tudi v novi parlamentarni dobi predsednik zvezne skupščine dosedanji predsednik Milentije Popović, predsednik zvezne vlade pa naj postane Mitja Ribičič, član izvršnega komiteja CK ZKJ.

Novi bodoči predsednik zvezne jugoslovanske komunistične vlade Mitja Ribičič je sin mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča ter je sedaj 50 let star. Med komunistično revolucijo je bil politikomisar v raznih partizanskih formacijah. Po letu 1945 je bil najprej pomočnik republiškega sekretarja nato pa republiški sekretar za notranje zadeve, znan zlasti po svoji „delavnosti“ v tajni policiji UDBA; bil je tudi član republiškega izvršnega sveta.

Je prekaljen partijec, ki so mu koristi partije vse; znan je po svoji neispolnitvi ne samo proti političnim naspornikom partije, ampak tudi proti vsem v partiji sami, ki ne odobravajo njegovih političnih konceptov. Njegovo imenovanje za predsednika zvezne vlade ter imenovanje Edvarda Kardelja v izvršilnem biroju predstava ZKJ predstavlja utrditev stare nepomirljive, ortodoksne linije v partiji, ki nima poslušna za boj mlajših rodov v partiji za enakopravnost Slovenije, slovenskega jezika in za boj proti gospodarskemu izkoriščanju Slovenije. Zato pričakujejo pojačano prizadevanje za razne „jugointegracije“.

Ribičiča je dobro označil v svojih spominih tudi dr. Ljubo Sirc. V Zborniku Svobodne Slovenije za 1964, stran 185.

„Noč za tem so me pripeljali v sobo s težkimi rdečimi zavesami. Ribičič je čakal name s še nekim zasliševalcem.“

Med prejšnjimi zasliševanji sem se branil, da je bil naš namen organizirati zakonito opozicijo in se udeležiti volitev. Zdelo se mi je, da ni nobenega

Študija o Antonu Šublju

Založba Euram Books je v Baslu izdala na 104 straneh reprezentativno orremljeno knjigo „From Carniola to Carnegie Hall. A Biographical Study of Anton Schubel, Slovenian Immigrant Singer and Musical Pedagogue“.

Knjiga, ki je pisana v angleščini, je posvečena spominu leta 1965 umrlega slovenskega peva in glasbenega pedagoga Antona Šublja. Kot njena avtorja sta označena dr. Gilles Edward Gobetz, profesor sociologije in antropologije na kentski univerzi v Ohio, in Daniel Fugger, slikar iz Merlebacha-Mosell,

V boju za pravice Slovencev v deželi Furlanija-Juljska krajina

Slovenski deželni svetovalec dr. Štoka je 6. marca nastopil v deželnem svetu odločno za pravice Slovencev v deželi Furlanija-Juljska Benečija. Po zdravil je nedavno izjavo predsednika deželnega odbora Berzantija v korist Slovencev, zamera pa deželnemu odboru, da se odpoveduje boju z rimskim centralizmom za pravice Slovencev. Saj ravno Rim še vedno zanika deželi vsako pravico glede sprejemanja zakonov v korist slovenske manjšine. Še več. Rimska vlada stoji celo na stališču, da je v deželi Furlanija-Juljska krajina vse v redu. To potrjuje nedavna izjava notranjega ministra Restiva, kakor da Slovenci v Italiji sploh že uživajo vse pravice in ni kaj več reševati zanje.

Po mnenju dr. Štoka tako centralistično pojmovanje „lahko povzroči popolno nedelavnost v korist slovenske manjšine in odloži v daljno bodočnost vsako uveljavljanje pravic, ki nam kot manjšini grejo tako na podlagi republiške ustave kakor tudi na osnovi mednarodnih dogovorov“.

Govornik je v podkrepitve svojih izjav navajal, da slovenska manjšina „ni šla nikdar na ceste, da bi branila svoje pravice; zadovoljila se je s protesti svojih izvoljenih predstavnikov. Toda pustiti to manjšino kar naprej brez dokončne rešitve njenih živ-

Ostra polemika med Delom in Borbo

Oba lista sta glasili Socialistične zveze delovnega ljudstva. „Delo“ v Ljubljani, „Borba“ pa v Beogradu. Med njima je v zadnjem času prišlo do žolčne polemike. Sprožil jo je ljubljanski dopisnik „Borbe“ Jovan Pjević s svojim dopisom „Propagiranje mini integracij z zastraševanjem pred zaostajanjem“. V članku je Pjević hotel prikazati oceno „razvojnih tokov v slovenskem gospodarstvu in družbi“, ki sta po njegovem mnenju „pod čedalje večjim pritiskom in zastraševanjem propagandistov, njihovih statističnih podatkov in golih ugotovitev o zaostajanju Slovenije za ostalimi republikami na skoraj vseh področjih gospodarskega in negospodarskega razvoja“.

Pisec članka tudi navaja razne podatke ter skuša z njimi srbski javnosti prikazati, kako v Sloveniji „propagandisti zastrašujejo svoje občane z ugotovitvami“, da je „delež Slovenije v družbenem proizvodni, investicijskih, osebnih in splošni potrošnji in skupni zaposlenosti čedalje manjši, osnovna sredstva pa čedalje bolj zastarela“. Tako med drugim navaja, da je slovenska industrija dosegla v letu 1966 na zaposlenega delavca za 12,6% večji neto produkt od jugoslovanskega povprečja, čeprav je imela na zaposlenega za 18,3 proc. manj osnovnih sredstev. Pjević pri tem nič ne pove, da se v tej razliki skriva večja produktivnost dela v Sloveniji.

Na Pjevićeve ugotovitve o netočnosti slovenskih trditvev o zapostavljanju slovenskega gospodarstva, da je v Sloveniji čedalje več zaposlenih, da po podatkih za leto 1964 (1) delež Slovenije v jugoslovanski osebni in splošni potrošnji ustreza njenemu deležu v družbenem proizvodni, do je v Sloveniji veliko „odpisanih“ strojev, da je tu „raz-

pametnega razloga, zakaj jim ne bi povedal nekaj več o naših stikih s politiki v Beogradu in Zagrebu. Imel sem jih za popolnoma zakonite in sem si celo mislil, da se bodo dvakrat premislili kaj storiti, če bodo vedeli, da smo imeli zveze z znanimi demokratičnimi voditelji.

Ribičič je poslušal, toda nazadnje je začel vpiti:

„Kakšne volitve, kakšna opozicija! Vsi ste navadna banda!“

Francija. Prvi je Celjan, drugi pa Šubljav ožji rojak iz Domžal.

Anton Šubelj je najprej nastopal v ljubljanski operi, leta 1928 pa je odšel v Ameriko. Tam je bil član zbora v Metropolitan Opera v New Yorku. Imel je veliko koncertov po širni Ameriki za Slovence. Na njegovih sporedih je bila predvsem slovenska narodna pesem. Ko je bila slovenska operna pevka Pavla Lovšetova v ZDA, sta nastopala skupaj.

Ko je Anton Šubelj nehal nastopati kot pevec, se je ves posvetil Glasbeni matici v Clevelandu, katere ustanovitelj je tudi bil.

lenjskih vprašanj, bi pomenilo raniti jo v bistvu njene duše“. V zvezi s tem še posebej omenja slovensko prebivalstvo v Nadiških dolinah, kateremu še vedno kratijo osnovno šolstvo v materinim jeziku, sklicujoč se na formalistični izgovor, da namreč krajevni dejavniki „takega šolstva pisмено ne zahtevajo“. Po tolikih desetletjih teptanja osnovnih pravic je težko pričakovati od tega prebivalstva takih izrednih korakov. Toda prisiliti te ljudi, da se odpovedajo svojemu jeziku, pomeni isto kot odklanjanje slovenskega jezika, pomeni isto kot odklanjanje slovenske manjšine. Še več. Rimska vlada stoji celo na stališču, da je v deželi Furlanija-Juljska krajina vse v redu. To potrjuje nedavna izjava notranjega ministra Restiva, kakor da Slovenci v Italiji sploh že uživajo vse pravice in ni kaj več reševati zanje.

Končno se je dr. Štoka zavzemal za učinkovit dialog. V tem pogledu se mu zdi, da se stvari v Trstu obračajo na bolje. Kajti „le tako se je moglo zgoditi, da so isti tržaški študentje, ki govorijo italijansko, in so še pred časom po ulicah vzklikali zoper Slovence in uničevali slovenske napise, skupaj s slovenskimi dijaki ob zasedbi šolskih poslopj izrazili medsebojno solidarnost in potrebo po razgovoru o svojih vprašanjih, ki tarejo obe skupnosti. „Seveda s tem še ni odstranjena nevarnost, da ne bi znova vzplamtela nekdanja sovražstva, zlasti, ker ne manjkajo funkcionarji na visokih mestih, ki podvezajo krivične ali vsaj pristranske odločitve, ki žalijo čustva in pravice slovenske manjšine.“

drobljena industrija z obrtniško mentaliteto“ itd., so napisali odgovor Aleksander Javornik, Jak Koprive in Franče Seunig. Objavili so ga v „Delu“ 5. marca.

V njem ugotavljajo tole:

Poglejmo podatke o produktivnosti dela v Sloveniji. V letu 1965 je v družbenem sektorju prišlo na enega zaposlenega v Sloveniji 30.200 din in v Hrvaški 27.200 din, hkrati pa npr. v Bosni in Hercegovini 22.800 din ter v Makedoniji 22.000 din.

Delež Slovenije vendarle upada

Če se je po računu za zadnja tri leta (1965—1968) industrijska proizvodnja Slovenije povečala za 13,7 odst., industrijska proizvodnja Jugoslavije pa le za 10,7 odst., je to naraščanje industrijske proizvodnje Slovenije le rezultat boljšega izkoriščanja obstoječih in deloma izpopolnjenih zmogljivosti oziroma večje intenzivnosti proizvodnje. To pa je pglavitni vzrok za hitrejši razvoj proizvodnje v Sloveniji v zadnjih letih. Delež Slovenije v narodnem dohodku se je zmanjšal od 16,2 do 16,6 odst. (v letih 1960—1964) na 15,3 odst. v letu 1965 ter na 14,7 odst. v letu 1966 oziroma 15,0 odst. v letu 1967. To nazadovanje zbuja toliko večjo skrb, ker je prišlo v času, ko je fizični obseg industrijske proizvodnje v Sloveniji hitreje naraščal kakor v vsej Jugoslaviji.

Takšen razvoj pa se mora prej ali slej ustaviti. Bolj kot zmanjšana delež v družbenem proizvodni pa nas skrbe predvsem nezadostne investicije. Delež Slovenije v skupnih jugoslovanskih investicijskih se je od 14,8 odst. v letu 1963 zmanjšal predlanskim na 13,4 odst. in lani kljub znatnemu oživljenju na 13,0 odst. Slovensko gospodarstvo si vidno

Za cerkvijo je kristjani najsvetejši in najdražji prostor njegov dom, kjer je bil morda rojen, kjer je užival ljubezen svojih staršev, ki so se zanj žrtvovali kjer je prvokrat v mlado dušo padalo seme božje besede in se je v njem vnela iskra vere v Boga in nadnaravni svet, kjer je užil toliko veselih, morda pa tudi žalostnih ur. Ko prvi kristjani še niso imeli svojih cerkva, so bili njihovi domovi tudi njihove cerkve: tam so opravljali obojno bogoslužje, bogoslužje božje besede ali krščanskega pouka in tudi darivno bogoslužje.

V dno človekove duše je vsajena težnja po lastnem domu, po kotičku, ki ga lahko obkruže po svoje in se v njem čuti doma. Nič ni važno, ali je veličastna palača ali pa le skromna lesena bajtica, glavno je, da je v njej božji mir, urejenost in ljubezen. Sv. Cerkev ima pripravljen blagoslov za vsako hišo, revno in bogato, za vsako zna prositi Boga, „naj pošlje iz nebes svojega svetega angela, ki naj čuva, podpira, varuje, obiskuje in brani vse, ki prebivajo v tem svetišču“. Vzem prebivalcem želi „mir, zdravje, čistost, zmago krepost, ponižnost, dobrotljivost in krotkost, polnost postave in hvaležnost do Boga...“ Zato radi, če se le da, vsako leto povabite svojega dušnega pastirja, da vam bo ta vaš dom blagoslovil v imenu Cerkve.

Iz pastirskega pisma slovenskih škofov za letošnji post.

prizadeva ustvariti večjo akumulacijo za investicijske potrebe, saj so osebni dohodki v Sloveniji v letih po reformi sorazmerno manj narasli kakor v drugih republikah. Razpon med najvišjim in najnižjim povprečjem osebnih dohodkov se je v teh letih bistveno zmanjšal. Leto 1964 je bilo povprečje osebnih dohodkov v Sloveniji za 57 odst. višje kakor npr. na Kosovem (z najnižjim povprečjem), lani pa le še za 33 odst. (Slovenija 997 din, Kosovo 749 din).

Kljub temu so neto investicije v osnovna sredstva (po odbitku investicij iz amortizacije) v Sloveniji zdrknile od 12,0 odst. družbenega proizvoda v letu 1964 na komaj 4,5 odst. v letu 1967 (v Jugoslaviji pa le od 14,5 na 7,5 odst.), in to prav v republikah, ki izkazuje največjo produktivnost dela.

Čeprav učinkovitost vlaganj v Jugoslaviji na splošno ni zadovoljiva, so tudi tu velike razlike. V letih 1966 in 1967 je bilo potrebno za vsakih 100 din prirastka družbenega proizvoda v Sloveniji in Hrvaški 136 din investicij, v Srbiji 159 din, v Bosni in Hercegovini 252 din, v Makedoniji 294 din in v Črni Gori 398 din. Slabša učinkovitost vlaganj v gospodarstvu nekaterih republik je posledica tako objektivnih kakor tudi subjektivnih vzrokov, ki spremljajo procese razvoja, deloma pa tudi posledica napačne usmeritve, ki ne upošteva dovolj specifičnih pogojev na posameznih območjih. Iz vsega tega lahko sklepamo, da Slovenija živi predvsem na račun lastne produktivnosti in tudi smotrnejših vlaganj. Če je ob takem razvoju slovenska javnost zaskrbljena, ni to nikakršno „zastraševanje“, kakor to poudarja Pjević, ampak zelo resen problem ne samo za Slovenijo, ampak tudi za vso Jugoslavijo.

Slovensko gospodarstvo odklanja centralistično in administrativno integracijo

V naslednjem pisci odgovora Pjeviću pobijajo v njegovih ostalih trditvah zlasti tiste dele, v katerih srbski časniki napake preteklosti, ki jih odkrivajo v Sloveniji, „da bi se iz njih kaj naučili in da jih ne bi več ponavljali“, Pjević jih pa v svojem članku uporablja kot dokumente „kako daleč je že slovenska propaganda zabredla v omalovaževanju ogromnih rezultatov, doseženih v preteklem obdobju in v povečevanju subjektivnih napak“.

Za Pjevića obstajajo samo velika in majhna podjetja, ne pa dobra in slaba. V tistih, ki se v Sloveniji zavzemajo za dobra gospodarska podjetja in ne za velika, vidi propagandiste, ker hoče imeti samo „jugoslovanske veleintegracije, četudi skonstruirane“. Pri tem pa prav nič ne omenja velikih industrij-

Ob prvi obletnici tragične smrti Kinga

Iz poročila ge. dr. Julije Payman

Coretta King, vredna naslednica svojega moža, dne 4. aprila 1968. ubitega Nobelovega nagajenca, je v nedeljo pridigovala v katedrali sv. Pavla v Londonu, kot prva žena, ki je v tej cerkvi stopila na prižnico. Več kot 4000 poslušalcev se je zbralo, da s slozami v obeh poslušala, kako je ta žena naglašala, da je dozorel čas za spravo in pomirjenje med ljudmi. „Zdaj je prišel čas, da se navdamo duha kakršnega odseva iz življenja dr. Kinga ml.“

Take besede so tisto nedeljo odmevale po katedrali sv. Pavla v Londonu. Omenila je tudi, da so bili spomini njene soproga na prvo pridigo v isti katedrali 1. 1964 vse odtlej najlepši v njegovem življenju.

Vemo tudi, da je vdova dr. Kingova dobila več posmrtnih nagrad za humanitarna dela njenega moža in je vse to — zlato darovala humanitarnim ustanovam, pa nima milijonov. Tudi pa-

skih obratov v Sloveniji kot Iskra, TAM, TOMOS, MEBLA in dr.

Slovenski polemikičarji s Pjevićem zatrjujejo, da je smisel integracije prav v tem, da omogočijo ekonomske učinke, pri tem pa zagotavljajo, da „slovensko gospodarstvo še zlasti ne bo nikoli za to, da bi se pod plaščem raznih integracij vračalo v centralistično in administrativno, od delovnega človeka odtujeno upravljanje, pa čeprav pod krinko raznih jugosistemov“.

Še bolj kot ekonomski pogledi pa se pisec odgovora srbskemu informatorju v Ljubljani zdijo v njegovem članku značilne in nevarne nekatere njegove politične ocene, ki lahko nostanejo iz njih. Ugotavljajo: „Pjević živi med nami in čuti, da se v slovenski družbi nekaj dogaja. Priča je bojev, konfliktov, diferenciacij na najrazličnejših ravneh. Čuti akcijo subjektivnih sil in tudi 'propagandistov', čuti dinamiko, določeno napetost in odnosih, ne vidi pa pravih vzrokov za vse to. Ne analizira, in kar ne gre v njegovo šablono, je že sumljivo in nima perspektive. Vse, kar Pjevića pri nas vznemirja, pa je v bistvu boj za reformo“. Zanj ni važno, do kod je reforma v Sloveniji prišla, tudi ga ne zanimajo odločne zahteve „propagandistov in dobrih gospodarstvenikov, da ne sme biti več denarja za pokrivanje deficitov, da ne sme biti več kreditov za nerentabilne proizvodne programe, da ne sme biti več zahtev po sredstvih federacije, da bi z njimi reševali dvomljiva podjetja“.

Pjević tudi ne omenja slovenskega izvosa, „ene najpomembnejših komponent slovenske gospodarske usmeritve in reforme“. Lani je slovenska industrija ustvarila skoraj četrtino jugoslovanskega izvosa na konvertibilna tržišča in s tem ustvarila v korist vsega jugoslovanskega gospodarstva znaten del tako potrebnih deviz za uvoz sodobne opreme. Z deležem 70% vsega izvosa na konvertibilna tržišča pa slovenska industrija seveda ni mogla ob nizkih izvoznih cenah ustvariti pomembnejše akumulacije za lastni razvoj.

Minili so nekdanji časi...

Svoj polemičen odgovor Javornik, Koprive in Seunig zaključujejo z ugotovitvijo: (Ne moremo se znebiti občutka, da se avtor članka trudi, da bi priprel prizadevanjem slovenskih delovnih ljudi, boju za reformo, njihovega dialogu o najaktualnejših vprašanjih nadaljnega razvoja Slovenije etiketo nacionalizma in separatizma. Od tod se mu nekako logično vsiljuje v članek težnja, da nas zlasti še kot majhen narod pouči, kako se moramo obnašati, da nam bo dobro. Toda tovariš Pjević je vsekakor pozabil, da so časi, ki so bili te vrste nauki za Slovence aktualni, minili.“

pež Pavel VI. jo je sprejel v avdienco.

Gospej King želimo, da bi jo šuh njenega soproga spremljal na njeni težki humanitarni poti!

Papež je imenoval 35 novih kardinalov. Njihovo imenovanje bo sporočil kardinalskemu zboru 28. aprila. Z novimenuovanimi kardinali se je število članov kardinalskega kolegija dvignilo na 136.

ZDA in Španija sta v načelu dosegli sporazum za podaljšanje pogodbe o ameriških bazah v Španiji. Določiti bo treba samo še višino odškodnine. Španci zahtevajo 300 milijonov dolarjev, Amerikanci pa ponujajo 140 milijonov.

V državah na Blžnjem vzhodu ter v Etiopiji so bili v dneh 28., 29. in 30. marca močni potresni sunki. Najmočnejši so bili v Turčiji, kjer je bilo na 50 mrtvih, več sto hiš povsem porušeni nad 1200 pa poškodovani.

SMRT IN VSTAJENJE

IVAN CANKAR

Četrta postaja

„Jezus sreča
svojo žalostno mater“

Ko sem bil otrok, sem rad ogledoval podobe križevega pota na mračnih cerkvenih stenah. V osamljenem hramu, hladnem in tihem, v ozračju, ki je še vse dišalo po jutranji maši, molitvah in kadilu, so podobe oživele, stopile so iz okvirov in so govorile na glas. Njih povesti so bile polne žalosti in hkrati polne tolažbe. Iz daljnih krajev so bile in iz daljnih časov, pa vendar so bile tako žive in resnične prav menoj, kakor bi ne mogle biti nobena zgodba, ki bi se vršila ob belem dnevu, telesno in šumno vpričo mojih oči. Gledal sem oblačila, kakor jih ljudje takrat, za mojih otroških let, niso več nosili, halje in jopiče, bele, rdeče, pisane, s trakovi in pentljami našarjene; ali vendar se mi ta oblačila niso zdela prav nič tuja in neznanca, temveč čisto domača, kakor bi jih srečaval na cesti vsako uro. Videl sem obraze, divje, zagorele, krivonose, žhteče brezsrčnosti, zlobo in sovraštvo, pa se jih nisem bal, mi nikakor niso bili razbojniki iz jutrove dežele, ki so prišli žalit in ubijati, kar je bilo ljubega mojemu srcu. Zdelo se mi je, da sodijo poleg, h Kristusu in Materi božji, kakor senca poleg luči in da bi te silne povesti ne bilo brez njih. Razložil sem glasove, nikoli zaslišane, iz brezna vpijoče, krik in vrišč, zasmeh in zmerjanje in jok žensk iz Jeruzalema; nobene besede nisem razumel, ali vse sem

občutil in presunile so mi dušo. Tako sem hodil v svetem mraku od postaje do postaje ter sem gledal in poslušal živo zgodbo, ki mi je bila zmerom draga in zmerom strašna.

Sredi med zagorelimi, kričečimi obrazi se je tiho svetilo lice njega, ki je tiho nesel težki križ. Takrat še nisem videl njegove lepe brade, od krvi in praha oskrunjene, nisem še ugledal njegovih velikih, mirnih, svetlih oči, ki so vse vedele. Mislil sem, da je majhen, ubog otrok, ki so mu bili brez usmiljenja naložili breme, devetkrat večje od njega; saj je omogaval pod njim celo močni Simon iz Cirene. Bos je bil otrok, ki je nosil križ, in tudi nog njegovih, teh sirotnih, prej tako belih, se je držala strnjena kri. Roke so objemale strašni les in rokavi rdeče halje so se vili nazaj prav do komolcev, da so se svetile v soncu iste otroške lahti; in še na teh čistih lahteh so cvetele rdeče kaplje kakor mak na polju. Na glavi je nosil venec, iz trnja spleten, izpod katerega je kakor iz stoterih kanglie brez milosti lila bolečina na čelo, na lica in na oči, da se je zasenčila njih nebeška luč, in celo na ustnice, te med vsemi vekomaj blagoslovljene.

Med štirinajstimi podobami, ki so se vrstile po mrzlih stenah v mraku in tišini ter se prijazno in odkritosrčno pogovarjale z menoj, kadar sem bil z

njimi sam, je bila mojemu srcu najbližja četrta postaja, tista, kjer sreča Jezus svojo žalostno mater.

Tudi ona, Mati božja, je imela čisto otroški obraz. Droben je bil, zelo ozek in bel in dvoje velikih oči je sijalo iz njega, dvoje globokih jezer, v katerih se je trepetaje ogledovalo visoko sonce. Oblečena je bila v dolgo sinjo haljo, prepasano s širokim temnomodrim pasom, in sinjina je odsevala na licih, da so bila še nežnejša in bledejša. Na neki podobi v stari vaški cerkvi je imela srce presunjeno s sedmimi meči in, ko je stopila iz okvira so se na rahlo zazibali in stresli teh mečev jekleni ročniki, ki so imeli obliko križa, in kaplja krvi je kanila iz srca.

Ta ozki, beli obraz je pričal brez solz in brez besed: „Čigava bolečina je večja od moje?“ Ob poti je stala, ko je prišel mimo. Prišel je mimo silen oblak,

ki se je vzdignil do nebes in jih je zatemnil. Ta oblak je bil rdeč prah, kri je vpila do nebes.

In vse je utonilo v njem, vse je izgubilo, ničesar več ni bilo, on sam je bil, prav sam v tem neizmernem krvavem oblaku. Otrok je bil, ki je objemal težek križ. Omahoval je pod njim, opotekal se in padal, da se je zasolzil kamen, ko je poljubil njegovo čelo. Tako je šel v neusmiljeno smrt. Kakor seže bela roka v noč, je segel njen pogled do njega, se je iz jezera njenih oči prelilo sonce v sonce. „Sin moj, ti ljubi otrok moj!“ Komaj je videl to roko, to lice, te oči, komaj je slišal ta glas, ni bilo trpljenja več, ne trnovega venca več, ne križa več. Visok in lep, brez krvi in brez ponižanja je stopil k nji, da bi jo potolažil; ker njena bolečina je bila večja od njegove.

Zdaj, v tem strašnem času, ga vidim živega tik pred seboj, vidim ga tisočkrat in stotisočkrat. Njo vidim, žalostno mater, tudi njo tisočkrat in stotisočkrat. Človek gre na Golgoto, da bo trpel in umrl in da bo vstal povelečan.

Nedelja

Iz tople, od rodovitne in blagodarne ljubezni spočite jesenske zemlje, iz mirno vzdramljene, otroškega pričakovanja polne noči je vzkliklo preslavno jutro. Meglé, ki so še leno drmale, so se vzdignile počasi znad resne ravní, so se nato pognale oblakoma proti nebu ter tam utonile v mladi luči. Tiho je vztrepotalo v čistem zraku, zaškriko se je na pokošnih senošetih, v zlatem vejevju bukev, jelš in topolov. Tako je nedeljsko sonce oznanilo svoje kraljevanje.

Oznanilo ga je brez glasu. Od nikoder ni bilo ne pesmi, ne vriskanja, ne prazniške besede. Iz doline, s hribov in gričev so se pozdravljale in si odzdravljale bele cerkve; ali molčale so. Le z očmi, svetlimi, žalostnimi so se spogledovale; in zeblo jih je, čeprav so bile od gorkega sonca obžarjene.

Po široki beli cesti, po stezah preko travnikov, po strmih klancih se vijó procesije vernih kristjanov. Veliko jih je, ker v potrtem svojem srcu so željni molitve in tolažbe. Ali čudo za čudo: počasi gredó, tiho in nemo; ne besede ni, komaj da je plaho šepetanje. Glave klonejo globoko, trudno klonejo životi; še tisti starci, ki imajo mladostna lica.

Gredó, gredó in si šepčejo naskrivaj:

„Ti, kaj praviš, zakaj je umolknila Marija na Hribu? Kaj je ni več?“

In oni drugi se s prezeblimi ustni nagne k sosedu in mu reče skoraj brez besed:

„Mislim, da je Marija umrla, ker glasu ni od nje, ki nas je vselej tako lepo pozdravila!“

Nobena besede več, tudi plaho šepetanje je utihnilo.

Gruda molči, ta naša gruda, ki je prepevala kakor nobena nikjer in nikoli! Sladka, bratje, je bila njena pesem, saj ste jo slišali! Vse je bilo v nji, kar je v nas dobrega in lepega, vse česar se v dnu srca srnamujemo in veselimo; bila je tista brezmejna, čista, materinska ljubezni, ki je pravo znamenje slovenske duše in slovenske zemlje. Ob lepem nedeljskem jutru, kadar so od holmov in hribov zapeli zvonovi, nam je bil korak lahek in prožen, lica so bila sveža, oči so gledale jasno in veselo, na ustnicah je bil smehljaj. In vsakemu je bilo takrat srce očiščeno, od jutranje rose oprano, kakor da smo prihajali od spovedi in obhajila. Ob tej blagoslovljeni uri ni bilo nič zlega, nič temnega v nas; bili smo verni otroci te zemlje, svoje matere, vredni njene lepote; z njo smo prepevali in vriskali, z njo žalovali, govorili smo z njo zvesto in odkritosrčno, kakor govori otrok z materjo.

Praznik, poln pesmi in veselja, je bil na nebu, na planinah, na polju in senošetih, na belih cestah, kolovozih in klancih; in bil je najlepši v naših srcih.

Milost božja, kaj se je primerilo v teh silnih časih! Gruda molči, ta naša gruda, ki je nekoč tako veselo in glasno prepevala z nami! Ne gane se; nobena prošnja, noben klic je ne zdrami. Tudi nebesa molče; v vsej svetlobi svoji so ledena in neprijazna. Gozd ne šumi več, tiho je polje, škrajanci so obnemeli. Ta vesoljna tišina je vsa prežeta z brezmočno žalostjo; življenje ne sope več, vse je okamenelo, mrtvo.

Oj, saj ni nedelja; veliki petek je, dan trpljenja, kesanja in bridkosti!

KRISTUS JE VSTAL

Marija Brenčič

V jutrnjem mraku je spala ravan,
nanjo pokukal vesel, razigran —
v rosi in jutranji zarji opran
mladi je dan.

Jasno zapela je sredi grobov
in dotaknila se naših domov,
mekho razlila se preko vrhov
pesem zvonov.

Sonca sijaj je vrh stolpa obstal,
v njem se je zlati križ zalesketal.
Bron je vriskal in zatrepetal:
Kristus je vstal.

Nemi kleče kristjani v tihi, temni cerkvi, trkajo se na prsi, čela jim klonejo do mokrih tal. In blede ustnice šepčejo trepetaje tiste velike, čeznaturne ljubezni polne besede:

„Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“

Pritajena, šepetajoča je ta molitev, ali vendar je glasna, kajti ne zvona ni, ne orgel, niti ne ministrantovega zvončka. Zato ne, ker je veliki petek za vernike in za nevernike, od vzhoda do zahoda. Vdrguč je bil križan Kristus; obsojeni od farizejev, bičani in križani so bili z njim kristjani, njegovi otroci.

Ko se je zgodilo to strašno poveljanje na Golgoti, se je nebo stremnilo, zemlja se je stresla v presilni grozi. In v to grozo, v to noč je vriskaje planilo novo, svetlejšje sonce; zagrinjalo stare zaveze se je pretrgalo od vrha do tal in evangelij je nastopil svojo pot, da nese odrešenje od naroda do naroda.

Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo; smrti Boga samega je bilo treba, da je zazvonilo in zapelo ponižanemu človeku veličastno vstajenje.

VELIKA NOČ

Mirko Kunčič

Zazibal se je v lixah zvon
in pesem zvonka mimo koč
je šla pojoč in vriskajoč
do rajskih vrat pred božji tron.

Kot sonce iz noči,
kot roža iz prsti,
kot plamen čist in kot kristal
Zveličar je iz groba vstal.

S pobožno pesmijo zvonov,
z dehtenjem rož, z drhtenjem njiv
je kot sejalec večno živ
vsem skupaj dal svoj blagoslov.

...Božji kot nad mizo...

Nad vso hišo razteza križani Bog svoje roke...

Nič lepega ni v tem razpetem Jezusu... Le prtič okoli ledij je srebrn in velike rane po telesu so rdeče kakor mak...

Ko sedamo za mizo, živi Bog z nami v svojem odrešujočem umiranju, ko odhajamo v polje in v gozd, nas spremlja njegov blagoslov. Nad veselimi svati bedi in nad prvim jokom dojenčka... Že staro mater je sprejel ta trpeči pogled, ko je stopila s poročním vencem v hišo... Že takrat sta ob križu klečala dva angelčka s svečniki v rokah ter se tako zmrzdano držala, kakor bi bila sveti Materi olje izpila...

Morda bi bilo to trpljenje celo za samega Boga prehudo, če bi ne trpela ob njem Marija sedem žalosti! Če bi vprašali naše matere, katera Marija jim je najljubša, bi gotovo odgovorile: „Žalostna...“

Da, toda hišo in hleve varuje tudi sveti Florijan: operjaničeno čelado ima in rdeče bandero ter izliva iz rumene golide vodo na gorečo cerkev. Njegov bojni tovariš je sveti Jurij, ki varuje naše duše pred hudčevim zmajem...

In končno podoba zadnje večerje: trinajst mož je zbranih okoli okrogle mize. Eden drži v rokah kelih in kruh... V to sliko se ozira kmet, kadar moli: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh...“

Oljčna vejica z blagoslovom zadnje cvetne nedelje je zataknjena za ramena križa — varuje nas pred hudo uro ter odganja bolezní od hiše.

Na prtičku pod križem klujeta dva bela golobčka klas in grozd...

(Cevc Emilijan, Bogkov kot)

Ob knjigi: Škof Rožman I. del

Napisal dr. Jakob Kolarič C. M., izdala in založila pa jo je Družba sv. Mohorja v Celovcu — 1967; obsega 382 strani.

Pisati knjigo o velikih ljudeh je vedno težavna naloga, tembolj, kadar gre za osebe, katerih vsebina je duhovne narave, ki jo je tako težko ujeti v skope besede. Pisatelj dr. Kolarič se teh težav v polni meri zaveda, ko v Uvodu k knjigi pravi: „Življenjepis ni modrovanje, še manj pisateljeva domišljija; življenjepis so nepotvorjena dejstva. Zato mora v življenjepis govoriti človek, ki ga življenjepisec opisuje; govoriti mora s svojimi lastnimi besedami, ki jih je napisal ali govoril; govoriti morajo njegova dejanja, njegove stvaritve. — Poleg tega pa smejo govoriti tudi tisti, ki so njegovo življenje gledali iz neposredne bližine, pa tudi ti samo tedaj, če so ga gledali brez predsodkov, z očesom pravčnosti in brez sovraštva...“

V tem smislu je Kolaričeva knjiga dokumentarno delo o velikem človeku, o svetniškem škofu, ki ga je Bog postavil na krmilo ljubljanske škofije prav v najtežjih letih, ko sama človeška sposobnost brez božje pomoči ne bi bila mogla z uspehom krmariti barke vernikov. V njej govori škof Rožman sam s svojimi lastnimi besedami; v odlomkih napisanih del (pesmi, črtice, znanstvene razprave), kot govornik, predavatelj, pridigar, duhovni vodja... Spet stoji blizu pred nami, kakor v časih, ko smo si segali v roke, z vsemi vrčinami in tudi slabostmi zemeljskega človeka,

ki ga je bolelo in je trpel kakor trpi vsakdo izmed nas. Vidimo ga rasti od malega fantička tam v domači vasi Dolinčičah, živimo z njegovo mladostjo, s hrepenenjem in nemirom ter ga spremljamo v letih sejanja-študija, da je potem kot zrel mož zajemal iz te lastne obilne žetve ter dajal drugim od svojega klenega pridelka.

Ob tem življenjepisju občudujemo veličino duhovne osebnosti, ki je sklesana pred nami in čutimo tisto puhtečo moč, ki veje iz nje ter nas mehči, da ji sledimo, da sprejemamo od nje, da jo jemljemo tako, kakršna je v resnici bila, in ji v svoji skromnosti skušamo slediti ali jo vsaj v svoji nemoči posnemati. Mogoče je to največji smisel takih spisov: ne le, da so napisani, prebrani in predani pozabi, ampak da žarijo pred nami kot tista živa bakla, za katere sijem skušamo usmerjati mi svojo pot. Predvsem mladina naj bi ne videla v tej knjigi le velikega moža, ampak tudi svojega vzornika in izluščila zdrava in praktična semena za svoje življenje (načrten in vztrajen študij, neprestano delo, gojitev kreposti, svetost, ponižnost, bistrost, odpovedi, požrtvovalnost...). To naj bi bil obenem zanje učbenik življenja: kako praktično ob polnem in živem zgledu uravnati svoje življenje, da bi služilo dobremu na zemlji in v božjo čast.

Med drugimi najdenimi vrednotami bi omenil tri, katerim se čutimo blizu ob Rožmanovem življenju. Prva: globoko doumevanje materinske ljubezni. Na neki materinski proslavi je govoril: „Ljubezni je značilna in bistvena lastnost vsake matere: ljubezni od Boga ji v srce vsajana, ki tem globlje korenine počene, čim več se ji s trpljenjem priliva... (str. 14). Če se ozremo pri tem na naše slovenske matere zadnjih 25 let: koliko ljubezni je bilo v njihovih srcih: vso premagujoče in neusahljive, da niso omahnile pod težo trpljenja, ki jim ga je ognjeni čas prinesel, ampak so v tihoti, ponižnosti in svetosti prešle preko vsega v tisto globoko umirjenost, ki ji pravimo že plemenitost. In v njej vztrajajo, ne klonijo, do konca so ji zveste, prekraljene v ognju lastnega življenja, ki bi zanje drugačno ne moglo biti.

Druga: Rožmanova ljubezni do lepote narave, predvsem do planin. Sam piše: „Čutil sem se po vrnitvi z gore Pece duhovno prenovljenega in neizmerno bogatega... Takat sem se prepričal, da pomeni planinstvo za vsakega, ki hodi z odprto dušo in s čutečim srecem po veličastnih sledovih božje lepote, duhovno ozdravljenje in etično poglavitje. Med planinci izginejo vse socialne in stanovske razlike... Planine nas zbližujejo. Zato v planinah duhovno ozdravljenje; toda le za tistega, ki je vreden, da vstopi v skrivnostno svetišče božjih lepote (str. 24). Niso redki primeri, ko so ljudje v veličastvu gora ponovno našli Boga, prej pozabljenega, zavrženega, ne da bi ga bili izrecno iskali; drugi so svoje najtrše napake (egoizem,

sovraštvo, napuh) po vrnitvi s skalnatih vrhov obkresali, očistili, zgladili; ali da je spet drugim kratko bivanje v viharju med kamenitimi stenami dočela sprememilo njihovo dotedanjo smer in način življenja ter jih obrnilo iz tvarnega k duhovnemu svetu.

Tretje: popolna predanost Rožmanova božji volji. Že po imenovanju za pomožnega škofa ljubljanskega (papeška bula 17. marca 1929), je zapisal kot napotilo svojem delu: „Vrednost in pomembnost življenja mojega je v izvrševanju božje volje... Moja naloga je, da storim, kar je božja volja, za uspeh mi ni treba biti v skrbeh, to je božja zadeva; on bo vse prav storil. Torej — pogum in zaupanje... Pripravljen sem sprejeti vsak križ: zaničevanje, sramotjenje, bolečine, bridkosti, skrbi, neuspehe. Zaupam neomahljivo v Te, presv. Srce!“ (str. 264). — Take posvetitve svojega dela je zmožen samo tisti, ki se je prekaljen v ponižnosti, odpovedi in nečastihlepnosti popolno odvezal zemskim sponam in se postavil kot orodje v službo božjih rok. Enake predanosti smo občudovali tudi pri pok. pisatelju Narteju Velikonji, ko je bil kot hromec izbran na čelo dobrodelne Zimske pomoči in je delil med potrebnimi najpotrebnejše v tistih grozljivih vojnih letih, ko sta usmiljenje in dobrotu umirala pozabljena in poteptana pod težo grobsti in sebičnosti. In še mnogo je primerov slične predanosti zgolj Bogu med onimi, ki sta jih meč in ogenj pobrala v tistih grozljivih dneh.

Torej nam ti trije primeri osvetljujejo škofa Rožmana kot velikega obču-

dovalca večno žive materinske ljubezni na kateri sloni vsa velikanska zgradba sveta, potem kot posvečevalca dela božjih rok — stvarstva, ki nas dviga nad vsakdanjost s svojo očiščujočo lepoto ter Gospodovega služabnika, ki zavrže vso stvarno zemskost in služi le še najbolj vzvišenim namenom svojega Gospoda. Občudovalec — posvečevalec — Gospodov služabnik!

Poleg vsestranske osvetlitve osebnosti, pokojnega škofa pa nam knjiga nudi tudi bogato gradivo za spoznavanje razmer v tedanjem času z nešteti kritičnimi osvetlitvami plebiscitnih dni na Koroškem, razmer med koroškimi ljudstvom, kakor tudi nekatera druga zanimiva poglavja iz naše polpreteklosti (križarstvo, orlovstvo itd.).

Za vse to smo hvaležni piscu knjige, dr. Kolariču, ki je izbral iz ogromnega gradiva mnogo stvari, ki bi sicer bile šle za vedno v pozabo (pisma in ustne izjave Rožmanovih sošolcev, prijateljev, znancev...). Zato knjiga zasluži v vsaki hiši častno mesto v knjižnici, da bi se večkrat brala (vsebuje tudi mnogo fotografij iz Rožmanovega življenja), posebno letos, ko bo novembra (16. novembra) poteklo deset let od smrti našega velikega škofa Rožmana in ko pričakujemo, da bi nas avtor za to priliko razveselil že z drugim delom Rožmanovega življenjepisja. Ob izdaji še drugega dela bo mogoče tudi kritično pretresti celotno delo in ga primerno oceniti.

Pisma dr. Marije Prijateljve iz Vietnam

V 38. številki Svobodne Slovenije z dne 19. septembra 1967, smo objavili prvo pismo, ki ga je iz Vietnam poslala ga. dr. Marija Prijateljva v Buenos Aires. Bralcem našega lista smo jo tedaj tudi predstavili in povedali, da je na buenosaireski univerzi končala medicino, postala doktorica vsega zdravilstva ter se odločila za specializacijo v Zahodni Nemčiji. Kot zdravnica nemškega Rdečega križa je nato z ladjo Helgoland odšla v Vietnam, kjer se naprej opravlja svojo samaritansko službo med ranjenimi vietnamskimi in ameriškimi vojaki ter še huje prizadetimi civilnim prebivalstvom.

V današnji številki objavljamo najvažnejše odstavke iz nadaljnjih šestih pism ge. dr. Marije Prijateljve, od katerih se zadnje nanaša že na dogodke sedanje ofenzive severovietnamskih gverilcev. Zanje se ji prav lepo zahvaljujemo in ji želimo, da bi sredi vojnih dogodkov v Vietnamu Bog bdel neprestano s svojim varstvom nad njo. Da bi mogla še naprej lajšati boli in trpljenje trpečim ljudem in vojakom.

Danang 29. 9. 68

Včeraj in danes smo imeli zopet malo več dela kot običajno. Vietnamski zdravniki si namreč čez konec tedna vzamejo prosto in jih ne briga, če bo kaj ranjenec ali ne. Potem jih pa dobimo na grbo mi običajno jih pripeljejo Amerikanci s helikopterji v Splošno bolnišnico v Danang, ker pa ni zdravnikov tam, jih pa odpošljejo naprej na našo ladjo. Zato tudi po navadi rane niso sveže; včasih so že prav grdo zastrupljene. Včeraj smo imeli šest ranjencev; neka ženska je imela obe roki zlomljeni, ostalih pet pa krogle v trebuhu, da smo jih morali nemudoma operirati. V soboto je bilo kar precej „zabave“, začeli smo ob štirih zjutraj, končali pa ob desetih zvečer. Ker je treba istočasno operirati vsaj dva, sedim kot anestezičarka v sredi in pazim hkrati na oba ranjenca.

Pred dnevi nas je na ladji obiskal tudi ameriškanski vojak, po poklicu doktor ekonomije, ki pa je že pred leti odslužil vojaščino, sedaj pa mora biti še eno leto v Vietnamu kot rezervist. Z njim sem lahko po dolgem času spet govorila slovensko, čeprav on sam ni slovenskega rodu, ampak se je slovensko naučil v zavodu za jezike. Prejšnjo noč je bil sestreljen njihov helikopter nad Hue; sedem jih je bilo notri, vsi razen pilota, ki je bil precej ranjen, so se rešili z malenkostnimi poškodbami. Ko so padali, jih je rešila vetrnica, ki se je še naprej sama vrtela, tako da je s tem ublažila padec. Za nekaj minut so bili vsi v nezavesti, pa je bila takoj na mestu reševalna skupina, ker so jih že videli padati. Doktor je rekel, da je že to tretjič, da se je za las rešil smrti, zato je zdaj že lahko gotov, da se bo srečno vrnil domov.

V petek zvečer smo imeli predavanje o budizmu, danes po maši pa smo si ogledali nekaj pagod v Danangu. V neki je bila ravno budistična poroka, pa nismo mogli ostati do konca, čeprav je bila kar zanimiva ceremonija. Prav v tisti pagodi ni boncev, ampak samo boncinje in so samo one izvrševale ceremonijo. Poleg ženina in neveste sedijo na tleh ženinovi starši, nevestini pa ne smejo biti zraven. Vse skupaj je videti prava telovadba; najprej se priklanjajo do tal samo boncinje, potem pa ravno tako ženin in nevesta. Najprej se priklanjajo Budi z glavami čisto do tal; nisem pa mogla došteti, kolikokrat je to bilo. Nevesta je bila oblečena v belem Ao dai, na glavi pa je imela pajčolan. To že ni več čisto po domačinsko, kajti po starih navadah bi morala imeti nevesta rdeč klobuk, ki ima več oglov, od katerih vsak nekaj pomeni; eden je menda proti ljubošumnosti, za ostale pa ne vem. Ena naših prevajalk se je poročila še po starem, pa jo je bilo sram; omačini sami so se smejali, tujcem pa je bila njena poroka zelo všeč. Ženin je imel bele hlače, modro pelerino, na glavi pa črn turban.

Sedaj se je ladja zopet začela mlati, pisalni stroj skače kar sem ter tja. Pred posteljo si bom zopet morala dati ograjco, da se ponoči ne bom zvalila na tla. Čez nekaj dni pride baje tajfun, ki mu bo ime Bess. Naj neham. —

Danang 6. 12. 68

V nedeljo sem bila v Hue, ki leži skoraj na meji med Južnim in Severnim Vietnamom. Včasih je bilo kraljevo mesto, danes pa je ostalo od kraljevih palač samo še nekaj razvalin, večinoma so bile v vojski porušene. Po načrtu stare citadele se ne morem znajti, moralo pa je biti res lepo mesto. Kraljeva citadela, ki je v sredini mesta, je bila zgrajena leta 1803, začel pa jo je graditi kralj Gia Long, ki je začetnik dinastije Nguyen. Prej pa je vladala dinastija, ki je bivala na severu pri Hanoi. Na severu sedanjega Vietnamu so bili Vietnamci, na jugu do Dananga

pa Chams, ki so bili zelo močni okoli 10. in 11. stoletja, potem pa so jih podjarmili Vietnamci. Sami si sedanjo vojno še tako razlagajo, da je kazen za dejanje Vietnamce, ker so oni celo raso Cham uničili. Mesto Danang je zelo staro in pomeni v cham jeziku: Da je reka, Nang pa velik, torej Velika reka. V tukajšnjem muzeju so še stari kipi iz časa Cham.

Danang 23. 1. 69

Dobili smo zopet novo pošiljko iz Nemčije, zato smo odpulili iz pristanišča, kjer smo ves čas vsidrani in zapeljali do otoka Cu Lao Re, kakih 150 km južno od Dananga. Vožnja je trajala na vsako stran približno 7 ur. Nemška ladja, ki je pripeljala potrebščine in zdravila, je prišla v nedeljo. Zlagati smo morali vsi od kraja in prekladati zaboje. Z delom smo končali šele zvečer, drugi dan pa smo obiskali otok, kjer o vojski ni duha ne sluha. Ko sem šla zjutraj k maši, sem bila kot edini belec deveto čudo za domačine, tako da sem bila „obzujana“ od vseh strani in so bili bolj malo pobožno pri maši. Za otočane je belec pač nekaj posebnega.

Zadnje dni imamo zopet malo več ranjencev. Neka punčka je imela preluknjana vranico, prepono, jetra in pljuča, pa se je kar dobro izmazala, vsaj med operacijo; kaj bo naprej, ne ve. Skoraj neverjetno je, kako ti ljudje prenesejo take grozne poškodbe. Mislim, da več vzdržijo kot mi. Izredno pa je tudi, da pri vseh teh strašnih bolečinah nič ne vpijejo ali tožijo. Odrasli in otroci so čisto mirni, ko jih sem pripeljejo; se jih tudi bolj enostavno operira in skoraj sploh ni komplikacij, pa tudi vse prenesejo. Pri narkozi je tudi bolj enostavno, ne pokažejo nobenega strahu, poleg tega so pa vsi suhi in zato nimajo težav z dihanjem.

Bližamo se budističnemu Novemu letu — Tet-ut. Lani je bilo zelo veliko ranjencev; upajmo, da letos ne ponove ofenzive Vietconci. Saj jih je treba pravzaprav obudovati, te lumpe! Amerikanci imajo vso tehniko radarске naprave na razpolago, oni pa čisto primitivno orožje, pa delajo, kar se jim zljubi.

Danang, 31. 1. 69

Že poprej sem pisala misijonarkam v Kontum in se jim najavila, pred dnevi pa smo se odpravili tja. Na letališču nas je že čakal škof od šofer, potem pa nam je tudi škof dal stanovanje. Piše se Seitz, pa se je oprostil, da čeprav nosi nemški priimek, ne zna nemško, temveč je pristen Francoz. Ker sem edina znala francosko, sem bila za tolmačino. Škof pozna našega misijonarja g. Majcena, ker je za njim g. Majcen prevzel mesto v Hanoi. V Kontumu, ki je v gorah, ima poleg škofije malo semenišče in okoli 300 fantičev. Večje pošljejo v Dalat, kjer imajo več možnosti za študij.

Podnevi je bilo prekrasno, ponoči pa je bilo dosti streljanja, pa noči kar ni hotelo biti konec. Obiskali smo več gorskih vasi, kjer imajo posebne navade. V vsaki vasi je ena velika hiša krita s slamo, ki je videti kot občinska hiša, pa je njen namen čisto drugi. Tja namreč zapro čez noč vse samce toliko časa, dokler se ne poroče. Ponekod to navado že opuščajo.

V vietnamskih gorah je več gorskih rodov, ki imajo povsem različne jezike, tako da se vietnamsčine nauče šele v šoli. Živijo zelo primitivno v kočah kritih s slamo. Cela hiša je en sam prostor, na sredi velika postelja in na njej leži cela družina. Ležijo kar na golem lesu, ker ne poznajo slamaric. Pri obleki tudi nimajo modnih problemov; moški nosijo malo krpico, ženske krila in bluze, če pa imajo pri sebi otroka, so pa gole od pasu navzgor, otroka imajo privezanega z ruto k sebi, da ga kar doje, kadar je otroku všeč.

Največji problem v misijonu je bol-

nišnica in šole. Sezidali bi še že kako, a težko je dobiti ljudi, ki bi bili pripravljeno delati tam v tem nevarnem času. S pomočjo nemške Misereor so sezidali kakih 4 km iz mesta bolnišnico. Tam sta delali ameriška zdravnica dr. Smith in Nemka Renate. Lani za Tet (budistično Novo leto) so Nemko odpeljali Vietconci in nihče še ne ve, če še živi. Verjetno so jo zamenjali z zdravnico, ker so hoteli imeti njo. Od takrat so bolnišnico zaprli in je sedaj dr. Smith v šoli usmiljen.

Lili smo tudi pri gobavcih, kjer so usmiljenke; prednica je Francozinja, Vietnamke pa tudi vse govorijo francosko. Imajo notri bolj malo gobavcev, večina pride zjutraj v dispanzer in dobijo samo zdravila. V mestu pa imajo usmiljenke veliko šolo z 800 otrok.

Danang, 18. 2. 1969.

Najprej vam moram voščiti srečno novo leto — Tet 2016, ki smo ga včeraj začeli tu v Vietnamu v znamenju petelina, kar pomeni borbo. Vsako budistično leto je v gotovem znamenju in sicer vedno v znamenju živali, ki ima vsaka svoj pomen. Prejšnje leto je bilo opičje, kar pomeni veselje. V vsem imajo dvanajst živali, pa ne vem vseh. Sicer pa je enako kot pri Kitajcih. Zmaj pomeni slavo, tiger moč, kača zvitost, kobra lahkomiselnost, pes zvestoba, konj blagostanje, ostalih štirih se ne spominim. Horoskop se izvleče tudi po letih, ne pa po mesecih kot pri nas. Leta štejejo drugače kot mi. Takoj ob rojstvu je otrok star eno leto, in če je rojen malo pred Tet, je ob Tet že star dve leti. Tega štetja seveda mi ne razumemo ter nam datum vedno pišejo prevajalke, ki so vajene obeh koledarjev. Pa tudi zanje je včasih težko pogruntati, koliko je bolnik star, ker dobi vse mogoče odgovore, kot na primer: Sem rojen v letu zmaja, zdaj pa vidi katerega zmaja. Poseben pomen ima lunin mesec in številka sedem je srečna številka.

Tet je največji praznik in se nanj ves teden pripravljajo, pa tudi ves teden ga praznujejo. Imajo na ta račun tri dni prosto. Letos je bilo vsako pokanje prepovedano zaradi lanske vietkonske ofenzive. Lani so namreč izrabili to pokanje, Amerikanci so pa šele pozneje spoznali, da gre zares.

Danang, 2. 3. 1969.

Kar sem tukaj, je danes prvič, da čutimo, da smo v vojski. Tet smo mično praznovali, en teden je bil čisto miren, letos pa so ofenzivo začeli malo pozneje in še ni končana. V noči od 22. na 23. so obstreljevali Danang. Prvi napad je bil okoli pol dveh, tako da sem se zbudila in šla na krov. Okoli tiričetrt na tri se je začel drugi. Tokrat so dobro zadeli veliko skladišče municije. Najprej so bile manjše eksplozije, po eni uri pa je prišlo do velikih, ki so trajale do opoldne, torej skoraj dvanajst ur. Seveda smo v nedeljo dobili veliko ranjencev, gotovo pa je bilo tudi veliko mrtvih. Na mestu samem ni bilo ljudi, toda drobci granat so padali po hišicah, ki so po večini krite s slamo. Žrtve so bili zopet civilisti, ki na splošno v tej vojski dosti več trpe kot vojaki. Naša ladja je zaradi varnosti ostala vso nedeljo zunaj, ranjence so nam pa dovajali s čolni. Vseh je bilo 31, pa sami težki primeri. Kot običajno, nam pošljejo same težke, tako da smo operirali do pol enajstih zvečer. V ponedeljek smo imeli mir, v torek smo pa spet dobili 10 ranjencev. Ubogi ljudje, ki morajo toliko trpeti! Vsak večer se peljemo ven na odprto morje, da smo bolj varni.

V noči od 27. na 28. sta eksplozirali dve ladji z municijo ob enajstih zvečer. Vzrok še ni znan. Amerikanci pravijo, da je bila nesreča. Govori se, da je bilo gotovo čez sto mrtvih. Pogrešajo kakih 35 vojakov, ki so z bombami vred zleteli v zrak. Te dni so Amerikanci izgubili teden dni okrog 400 ljudi, pa ne povedo vsega števila.

Vsem skupaj prisrčne pozdrave!

„Tschuschen raus“

Nemški šovinisti, narodni nestrpneži na štajerskem in Koroškem, imajo še iz cesarskih avstrijskih časov pred prvo svetovno vojno vrsto sramotilnih izrazov do Slovence. Najbolj znani so „windische Hunde“ (slovenski psi), „windische Schweine“ (slovenske svinje), na Koroškem pa nemški narodni nestrpneži svoje sorojake slovenske narodnosti zmerjajo s „čušji“. Ob raznih priložnostih se te psovke zlasti poslužuje nahujskana v narodni nestrpnosti vzgojena mladina, ki v demonstrativnih pohodih proti Slovincem vzklika po ulicah „Tschuschen raus“, kar pomeni „čuši, odidite, izginite“. Se pravi, Slovinci naj odidejo in zapuste svojo rodno zemljo.

Taki izpadi slovenskih narodnih sovražnikov so v povojnih letih na Koroškem pogosti. Zlasti v zadnjem času je opaziti povečano sovražno razpoloženje proti Slovincem. To je prišlo do vidnega izraza v poskusu nemških narodnih nestrpnežev za odstranitev slovenskih napisov. V noči od 5. na 6. marec so odstranili ploščo z dvojezičnim napisom na Hranilnici in posojilnici v Velikovu. Teden dni pozneje, t. j. v noči od 11. na 12. marec so se isti elementi spravili nad Hranilnico in posojilnico v Dobri ves. Tu dvojezičnega napisu niso mogli odstraniti, ker bi morali spraskati tudi omet, zato so pa zid hranilnice pomazali z napisom „Tschuschen raus“.

Narodna nestrpnost koroških Nemcev je prišla do še močnejšega izraza v Velikovu ob uprizoritvi ljudske komedije Martin Krpan, ki jo je po Levstikovih zgodbi napisal Joža Vombegar.

Predstava te Vombegarjeve ljudske igre v režiji g. župnika Vinka Zaletela in z igralci Kršćanske kulturne zveze v Celovcu je bila v nedeljo 16. marca v velikovski občinski dvorani. Proti igri so člani „brambovske“ organizacije (Abwehrkämpfer) zagnali silen vik in krik, kakor da je nastop slovenske igralske družine v kraju, kjer da je samo kakih 16 do 20 Slovencev, za Nemce „izzivanje“. Ker občina že danega dovoljenja za uporabo dvorane za uprizoritev Martina Krpana ni mogla preklicati, se je zavarovalo za bodoče na ta način, da bo dobil dovoljenje v uporabo samo tisti prosilec, če bodo vsi občinski odborniki zanj. To se pravi, da Slovenci v Velikovu nikdar več ne bodo mogli dobiti občinske dvorane za svoje gledališke predstave in ostale kulturne prireditve.

Vsa gonja nemških šovinistov proti

udeležbi pri predstavi Martina Krpana v Velikovu dne 16. marca pa ni imela tistega uspeha, ki so ga pričakovali slovenski narodni sovražniki. Ravno obratno, namesto tistih občinskih odbornikov, ki so predstavo ostentativno bojkotirali, je prišlo gledat Martina Krpana in Brdavsca nad 800 ljudi, kar je za Velikovec res lepo število.

Pri predstavi je občinstvu govoril tudi dr. Erik Prunč, predsednik Kršćanske kulturne zveze. Izrazil je zahvalo vsem, ki se niso zbal nobenega ustrahovanja in so kljub oviram prišli na predstavo. S svojo udeležbo so postavili na laž trditve sovražnega nemškega lista, ki je nedavno zatrjeval, da je v Velikovu komaj do 20 Slovencev. Rojake je pozival, „naj se ne boje nobenega Brdavsca kot se ga tudi ni kranjski kmet Krpan, in naj tudi ne skačejo od Krpana k Brdavsca in ne od Brdavsca h Krpanu kot je delal Brdavsco norec Frřra“.

Ljudje so predstavo zapuščali zadovoljni ter še bolj utrjeni v slovenski narodni zavesti. Zato jih ni dosti motilo razgrajanje nemških šovinističnih fantalinov po ulicah, ki so imeli pripete koroške deželne zastavice na rokavih ter so z raznimi izrazi sramotili slovenske ljudi. Med nje so metali celo smrdljive bombice.

Zadnji izpadi nemških narodnih nestrpnežev na Koroškem potrjujejo, da jih doslej zgodovina še ni ničesar naučila. Nad Slovence so na njihovi rodni zemlji prihajale v zgodovini velike nesreče. Velike krivice so jim prizadevali nemški gospodarji ter oblastniki. Pa so vzdržali, prestali vse in se ohranili, njihovi krivični oblastniki so pa propadli.

Ti dogodki so pa tudi v nasprotju s trditvami avstrijskih zveznih in deželnih oblasti o prijateljskem sožitju nemškega in slovenskega ljudstva na Koroškem. Slovenci so vedno pokazali in dokazali, da si ga žele, Nemci doslej pa ne. Zavedati se bodo pač morali, da je napredek dežele in mir v deželi mogoče samo v dobrem, iskrenem sožitju obeh narodov in v njihovi popolni enakopravnosti pred svetnimi in cerkvenimi oblastmi. Zato je zgodovinska odgovornost na avstrijskih oblasteh, kako bodo poskrbele, da se jesenske prireditve, ki jih na Koroškem pripravljajo razne ustanove ob 50-letnici koroškega plebiscita, ne bodo sprevergle v hujskaško gonjo in pogrome proti Slovincem, ker bi to lahko sprožilo dogodke z dalekosežnimi posledicami, ki lahko gredo tudi preko meja avstrijske republike.

Bretonce v boju za samoohranitev

V zadnjem času večkrat beremo, da je na Bretonskem v Franciji eksplodirala v kakem mestu postavljena bomba, s katero so Bretonci hoteli svetovno javnost opozoriti na svoj položaj in svoj boj za samoohranitev. Te svoje zahteve so zlasti demonstrativno sporočali francoskemu predsedniku generalu De Gaulleu ob njegovem zadnjem potovanju po Bretonskem.

Kdo so pravzaprav Bretonci? So narod keltskega izvora, ki živi na skrajnem zahodu Francije. Pred prihodom Rimljanov so na ozemlju današnje Francije prebivali Kelti oz. Galci. Pa ne samo v Franciji, ampak tudi v drugih deželah. Po naših krajih so bili naseljeni Iliri, potem so prišli Kelti in zvaljavali tem, za njimi pa Rimljani. Današnji potomci Keltoz so Irski, ki imajo svojo državo razen severnega dela, ki je kot avtonomna enota vključena v Veliko Britanijo. Keltskega izvora so tudi Škoti in Galiziani (Wales - izg. uels), ki so ravnatoko vključeni v Veliko Britanijo.

Bretoncev je okrog 3 milijone, a le okrog en milijon jih govori doma še svoj jezik, ki je podoben irskemu. Zanimivo je, da večina Ircev, Škotov in Galizianov ne zna več materinščine. Čeprav govore angleško, se pa še vedno zavedajo narodnosti. Pri Slovincih so taki primeri redki.

Francija je, kot znano, centralistično urejena država in prav ta mesec imajo ljudsko glasovanje o novi razdelitvi države na 21 pokrajin z malo večjo avtonomijo. Uradni jezik je samo francoski. Francoska vlada ne dovoljuje v Franciji ne bretonskega, ne bas-kovskega, ne katalonskega in ne provansalskega jezika. V tem pogledu se drži enakih načel kot Franco v Španiji, ki noče ugoditi zahtevam Kataloncev in Baskov. Ti prebivajo, kot znano, v severnem delu Španije in tudi v južni Franciji.

Bretanja ima nekaj podobnosti s Slovenijo. Naše kraje in njihovo naravno bogastvo so gospodarsko izkoriščali najprej dolga stoletja Nemci v Avstriji. V povojni nekomunistični Jugoslaviji so se Slovenci odločno branili za svoje pravice ter so nastopali vedno proti gospodarskemu izkoriščanju s strani Beograda in njegovega centralizma. V sedanji komunistični Jugoslaviji je še slabše. Tudi slovenski jezik v Avstriji ni mogel priti do veljave. Za svoje pravice se je moral boriti tudi v Jugoslaviji in še danes ni povsem enakopraven z drugimi jeziki narodov v Jugoslaviji.

Tako in še mnogo huje se godi Bretoncem v Franciji, kjer jih francoska vlada gospodarsko izkorišča ter njihovega jezika ne priznava. Zato spada Bretanja med najbolj revne francoske pokrajine, v kateri je brezposelnost večja kot drugod. Zato se ljudje izseljuje v druge kraje. Prebivalstvo je povečini kmečko, ki pa svojih pridelkov ne more prodajati po primernih cenah. Zato so demonstracije po bretonskih krajih proti francoskim oblastem zelo pogostne.

Bretonski narodnjaki se odločno bore za pravice svojega naroda. Nekateri gredo v svojih zahtevah celo tako daleč, da zahtevajo odepitev od Francije ter ustanovitev samostojne države. Med borci za samoohranitev Bretoncev so predvsem izobraženci, duhovniki in laiki, ter študentje. Imajo svojo „osvobodilno fronto“ s sedežem na Irskem, ki pa ni levičarska.

Kljub nastopanju bretonskih nacionalistov pa ima De Gaulle med njimi tudi pristaše, ki zagovarjajo francosko upravo ter zatrjujejo, da bodo Bretonci prav pod De Gaulleom dobili večjo avtonomijo s prihodnjim ljudskim glasovanjem. Na nedavnem javnem obisku v teh krajih je De Gaulle sam res Bretoncem zatrjeval, da jim bo zagotovil lepše življenje in boljšo bodočnost. Če bo svoje obljube in napovedi držal, se bo med njimi še bolj utrdir. Zlasti, če bo uspel s svojim načrtom o decentralizaciji francoske uprave, ki predvideva, da bo v bodoče Bretanja, ki je bila doslej razdeljena v štiri departamente, v bodoče ena sama pokrajina z jezikovno, politično in gospodarsko avtonomijo.

Slovenija je imela ob koncu 1968 1.710.000 prebivalcev. Čeprav ima Slovenija le nekaj čez 8% vsega prebivalstva Jugoslavije, njena površina 20.251 kv. km pa je 7,9% celotne površine Jugoslavije, daje 15,8% vsega družbenega proizvoda, od celotne jugoslovanske industrije pa odpade na Slovenijo blizu 20%.

Novice iz Slovenije

V Razkrižju pri Ljutomeru se nezadovoljstvo ljudi zaradi kaznovanja tistih otrok, ki na božič niso prišli v šolo, ali so pouk tega dne zamudili, s poslabšanjem reda v vedenju, še ni pologlo. Starši kaznovanih otrok so se zbrali, sestavili spomenico, jo podpisali ter poslali v Ljubljano na izvršni svet. V njej protestirajo proti takemu postopanju učitelstva. Krajevni partijski informator o teh dogodkih pravi, „da vse dokazuje, da je po sredi huda verska nestrpnost“.

Kot smo poročali, so jug. škofje pred božičnimi prazniki prosili zvezno vlado v Beogradu, naj bi božični dan proglasila vsaj za praznik družin, če ga že ne mara za cerkveni praznik. Ljudje so bili splošno prepričani, da bo oblast tej prošnji kat. škofov ugodila. Zato je bilo potem tem večje razočaranje, ko se to ni zgodilo.

Upravni odbor Društva samostojnih avtoprevoznikov v Mariboru je sprejel resolucijo o problemih zasebnega prevoznikstva. Poslali so jo izvršnem svetu. V njej protestirajo proti zveznemu zakonu, ki prepoveduje zasebnim prevoznikom prevažanje potnikov z avtomobili, ki imajo več kot 5 sedežev ter uporabo tovornikov z več kot 5 tonami. Po njihovem mnenju je tak zakon protustaven ter je krivično, da je treba zasebno dejavnost omejiti na minimum v korist družbenega sektorja in tako avtomatično odpraviti konkurenčnost poslovanja. Izvršni svet tudi obveščajo, da se bodo morali v primeru, če na pristojnih mestih za njihovo pritožbo ne bo razumevanja obrniti na zvezno ustavno sodišče ter pri njem sprožiti ustavni spor zaradi kršitev nekaterih določb ustave.

Prirodoslovno društvo Slovenije namerava postaviti slovensko ljudsko zvezdarno. To skrb je v društvu prevzela njegova astronomsko-geofizikalna sekcija. To je sporočil na zadnjem občnem zboru Prirodoslovnega društva njegov predsednik dr. M. Kališnik. Na občnem zboru sta bila sprejeta za častna člana društva dr. Maks Wraber in prof. Š. Plut.

V Ljubljani deluje od sredine lanskega leta Društvo Exlibris Sloveniae. Ima nekaj nad 50 članov. Doslej je priredilo več razstav in predavanj v raznih slovenskih krajih, s čemer je povečalo zanimanje za drobno grafiko. To društvo je skupno z Narodno in univerzitetno knjižnico v njeni dvorani priredilo v marcu razstavo drobne grafike Miha Maleša.

V mariborskem razstavnem salonu Rotovž je bila v marcu razstava likovnih del otrok iz Greenwicha v Vel. Britaniji. Pripravil jo je mariborski pododbor Društva likovnih pedagogov.

Akcija za zbiranje denarja za preureditev Finžgarjeve rojstne hiše lepo napreduje. Doslej so zbrali že okoli 85.000 dinarjev. Največ denarja so zbrali otroci po ljudskih šolah. Tej akciji se je v zadnjem času pridružila tudi gimnazija v Murski Soboti. Upajo, da bodo temu vzgledu sledili še drugi

srednješolski učni zavodi, ker je za dokončno preureditev Finžgarjeve rojstne hiše še treba zbrati najmanj 45.000 din.

Ptajska gimnazija slavi letos 100-letnico obstoja. Ta mesec bodo na njej odkrili ploščo v spomin padlim ter umrlim profesorjem in dijakom te gimnazije.

Društvo književnih prevajalcev Slovenije je podelilo medzaložniške nagrade za najboljše prevode literarnih in znanstvenih del na Slovenskem. Nagrada sta dobila prevajalca Janko Moder in dr. Kajetan Gantar. Prvi za prevod Pasternakovega romana „Dr. Živago“ in za roman Günterja Grassa „Pločevinasti bobeni“, dr. Gantar pa za izbor „Rimske lirike“. Predsednik ocenjevalne komisije pri društvu za podelitev nagrad je bil Vital Klabus, nagradi je ja Modru in dr. Gantarju izročil predsednik društva književnih prevajalcev Slovenije dr. Franjo Smerdu.

V Mariboru je bila javna razprava o „vprašanju bitnosti zamejskih Slovencev“. Sodelovali so Boris Pahor, Boris Race, dr. Franci Zwitter in dr. Erik Prunč. Ob tej priložnosti so ustanovili Klub prijateljev zamejskih Slovencev, ki naj bi „povezoval tiste Slovence, ki se živo zanimajo za usodo zamejstva“. Delo kluba naj bi temeljilo na „utrjevanju kulturnih in osebnih stikov z zamejskimi Slovenci predvsem na Koroškem in Madžarskem, po možnosti pa tudi s Slovenci v Italiji“.

Slovenija ima uranovo rudo na Zirovskem vrhu blizu Škofje Loke. Strokovnjaki že 7 let raziskujejo sivo peščeno prst, da bi ugotovili, ali je dovolj uranove rude za donosno izkoriščanje. Raziskovanja še niso zaključena. Po nekaterih cenitvah bi letna proizvodnja te rude krila potrebe od 3 do 4 atomskih električnih central, od katerih bi vsaka imela po 400 megavatov, t. j. 400.000 kilovatov.

V Sloveniji bo začela ta mesec obratovati nova elektrarna Srednja

Drava I. Na Dravi je sedaj v Sloveniji 7 elektrarn in sicer Dravograd, Vizenica, Vuhred, Ožbalt, Fala, Mariborski otok, Srednja Drava I. Naslednja in zadnja dravska elektrarna v Sloveniji bo Srednja Drava II pri Ormožu.

„Die Makromolekuläre Chemie“, vodilna mednarodna znanstvena revija na področju fizike in kemije, je posvetila vsom novembrsko številko prof. dr. Antonu Peterlinu, članu Slovenske akademije znanosti in umetnosti ob njegovi 60-letnici. Dr. Peterlin je začel znanstveno delo že pred zadnjo svetovno vojno. Tik pred izbruhom svetovne vojne je prevzel katedro za fiziko na ljubljanski univerzi. Po vojni je ustanovil fizikalni inštitut oz. sedanji nuklearni inštitut Jože Štefan v Ljubljani in ga vodil do leta 1959. Sedaj je direktor Research Triangle Institute v North Carolina.

Umrli so v Ljubljani: Valentin Rogelj, krojaški mojster, Valentin Kurent, Antonija Čepon roj. Kolbe, Angela Pungarčar roj. Mahnil, Alojzij Šmuc, Marija Debevec, Ivan Glinšek, borec za slovensko severno mejo in Koroško, Julijana Bezljaj, Jožica Kristan roj. Simonovič, Amalija Čehun roj. Babnik, Terezija Tomšič roj. Bohorč, Marija Gombač, Berta Lavrenčič roj. Jošt, Frančiška Černe roj. Borštner, Metka Kavčič roj. Gaber, Emilija Kalinger, učiteljica, Marcel Žorga, strojevodja v p., Jožica Rustja roj. Gregorčič, učiteljica v p., Marija Veseljak roj. Dolanec in Angela Kmetič, roj. Gotman biv. mesarica v Trzinu, Alojzij Šoba na Zdolah, Avgust Jazbinšek v Novem mestu, Anton Čepin, biv. lesni trgovec na Prevaljah, Pepca Škrbec v Kranju, Marija Skubič roj. Gionetti v Lanišću, Jakob Zaviršek v Gameljnah, Tončka Debev na Rakeku, Slavko Slapnik, inženir gozdarstva v Celju, Franc Skubič, upok. v Dobrunjah, Elizabeta Oblak roj. Ogrin na Vrhniki, Emilija Klemenilke roj. Štravs v Hrastniku, Amalija Vrtovec roj. Fon, vdova po učitelju iz Loke pri Zidanem mostu, Marjana Podgoršek roj. Bergant in frančiškanski pater Janez Žurga, univ. asistent v p. v Kamniku.

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnostne novice

Življenjski jubilej Urbančičeve mame Dne 4. aprila bo praznovala 75. rojstni dan. Rodila se je v Vodichah pri Sv. Križu v družini Potrčin. Poročila se je z z. Antonom Urbančičem. Do vojne je živel na čatežu pod Zapiazom. Štirje njeni sinovi so bili domobranci. Po revoluciji je živel do leta 1952 pod komunistom v Jugoslaviji, potem pa je odšla k sestri v Kanado. Leta 1954 je prišla v Argentino, kjer živi njenih pet sinov in dve hčeri, kateri ji v imenu vsega sorodstva čestitata.

Tem čestitkam se pridružuje tudi Svobodna Slovenija in jubilatki ključ: Še na mnoga leta!

Neža Jurak. Iz Novega mesta je prišlo sporočilo o smrti ge. Neže Jurak. Bog jo je poklical k sebi 20. marca, njen pogreb je pa bil 22. marca na novo-mestoškem pokopališču. Za njo žalujeta g. Jože Jurak, ki je vrsto let deloval v dušnem pastirstvu med Slovenci v Argentini, urejal tudi Duhovno življe-

nje teer Oznanilo, sedaj pa živi in deluje v Gorici, ter njegov brat Cveto. Obema ob smrti drage mame izrekamo iskreno sožalje, rajna pa naj pri Bogu uživa večno veselje.

CASTELAR

Tombola na Pristavi

Po dveh preložitvah je bila na cvetno nedeljo le napovedana tombola društva Slovenska pristava. Nanjo je prišlo zelo veliko rojakov. Komisijo za izročanje lepih dobitkov so sestavljali predsednik dr. Julij Savelli ter člani Pavel Fajdiga, dr. Jože Krivec, Rajmund Kinkelj in Lojze Sedej. Napovedovalca sta pa bila Nande Češarek ter Miha Gaser.

Prva glavna dobitka sta zadela domačina: spalnico iz San Miguela, loščilce pa iz okolice Pristave.

Za postrežbo gostov z raznimi jestvinami in pijačami je bilo dobro poskrbljeno.

„Slovenci — Argentinci, argentinstvo med Slovenci“ (?) je najbolj originalni prispevek. Primerja namreč razne osebnosti iz slovenske in argentinske zgodovine, in skuša vzpostaviti med njimi podobnosti. Irena Šušteršič primerja npr. gen. San Martina z gen. Maistrom, ali škofa Jegliča z Esquiújem. To je verjetno prvi tovrstni poizkus, pester in zanimiv, ki pa včasih zaida nekoliko v skrajnost (primer Slomšek—Sarmiento).

V zaključku študentje izražajo vero v skorajšnjo ustanovitev slovensko-argentinske gimnazije in vzpodbujajo letnike, ki jim sledijo, k nadaljnjemu delu za slovenstvo.

Mladim abiturientom moremo za izdane almanaha le čestitati. Kljub nekaterim pomanjkljivostim (diagramacija), je delo vredno priznanja, ker predstavlja željo in napor mladih moči, da se vključijo v delovno slovensko skupnost v Argentini.

Ob misli nanje pa se poraja vprašanje: Kaj pa sedaj? Zaključili so srednje šole. Imamo zanje pripravljene tečaje, da se izpopolnijo na področju, ki jih najbolj veseli? Mesta, kjer bi dokazali svoje zmožnosti in dobili zavest, da so skupnosti res koristni? Žalostno bi bilo, da bi „občitali med dvema svetovoma“ ne da bi mogli izpolniti svoje poslanstvo. M. T.

Občni zbor SDO

Bil je na Pristavi v nedeljo, 30. marca. Udeležilo se ga je 14 deklet. Navzoč je bil tudi duhovni vodja g. župnik Lamovšek.

Po poročilu o delu v pretekli poslojni dobi je bil izvoljen naslednji odbor: predsednica Roza Marija Esih, tajnica Ana Tominc, blagajničarka Marija Medie, kulturna referentka Simonka Rajer, športna referentka Marija Urbančič, referentka za naraščaj Betka Urbančič, gospodinja Marta Vovk in Ivanka Kočar. Delegatinja Kristina Golob, Volilke so pa Mimi Gorišek, Marija Rakovec, Betka in Marija Urbančič.

RAMOS MEJIA

V soboto, 29. marca je bil občni zbor Slovenske hranilnice in posojilnice na katerem so odborniki poročali o nadaljnjem močnem napredovanju tega slovenskega združnega hranilnega podjetja. Poročilo prihodnjič.

SAN MARTIN

Slavo od sedanjega in sprejem novega dušnega pastirja

Prisrčno slovesnost je imela preteklo nedeljo slovenska skupnost v San Martinu slavo od dosedanjega dušnega pastirja č. g. Gregorija Malija in sprejem novega č. g. Jurija Rodeta. Ob 17 pop. je bila v nabito polni dvorani Slovenskega doma koncelebrirana sv. maša, ki so jo darovali direktor msgr. Orehar, g. Gregor Mali in g. Jurij Rodet. Po evangeliju je msgr. Orehar nazveval svoj govor na zaključek duhovne obnove in na duhovniške spremembe v San Martinu. Predstavil je novega dušnega pastirja in prosil vse slovenske vernike za sodelovanje z novim dušnim pastirjem pri njegovem odgovornem delu. Dalje je v svojem govoru zlasti poudaril pomen medsebojne ljubezni med zakonci, med starši in otroci in sploh med vsemi rojaki. Pri sv. maši je prepeval sanmartinski pevski zbor pod vodstvom g. Vinka Klemenčiča.

Takoj po sv. maši je bila v dvorani prisrčna prireditve slovesa od sedanjega in sprejema novega dušnega pastirja. Začela jo je šolska mladina s krepko zapeto Pobratimijo. Sledil je govor predsednika Slovenskega doma v San Martinu g. Ivana Dimnika, ki se je odhajajočemu g. župniku Maliju prisrčno zahvalil za njegovo sedemletno delo v San Martinu, zlasti za delo za mladino in za dom. Učenka Tatjana Fajfar je nato deklamirala pesem Slovenske govornice, učenec Pavle Stražiščar pa pesem Objema me jesen življenja. Obe pesmi je spesnil g. župnik Gregor Mali, ki je tudi znan mladinski pesnik. Šolska mladina je zapela v čast slavljencu Slovenski smo fantje v Selah doma. V imenu staršev se je nato zahvalil g. Maliju g. prof. Stanko Hafner, ki je orisal in poudaril pomen slavljencevega dela med mladino v San Martinu. V imenu nekdanjih in sedanjih učencev in učenek pa se je poslovila od svojega bivšega kateheta z izbranimi in prisrčnimi besedami gdč. Ana Marija Klanjšček, ki je ob koncu svojega nagovora povabila g. Malija no oder, kjer mu je izročila šopek rdečih nageljnov in v lesu izrezljano slavljencevo domačo cerkev v Selah. G. župnik Mali se je vidno ganjen zahvalil za vse te izraze ljubezni in hvaležnosti ter je navzočim poudaril pomen vzajemnega dela Cerkev, šole in Slovenskega doma. Ob zaključku je prosil navzoče, naj podpirajo njegovega naslednika g. Rodeta tako kot so njega, ter ga je povabil na oder. Pevski zbor je zapel Tomčevo Napitnico, med katero so si po stari slovenski navadi napili odhajajoči in novi dušni pastir ter predsednik Slovenskega doma in zastopnik staršev. Pevski zbor je nato še zapel Jerebovo „Jutranjo“, Medvedovo „Našo zvezdo“

Mednarodno smučarsko slavlje v Planici

Planica je v športnem svetu znana po svoji veliki smučarski skakalnici, na kateri je 1936 Avstrijec Josef Bradl dosegel razdaljo 100 m, l. 1941 tik pred vojno pa je Nemeec Gering to razdaljo povečal kar na 118 m. Po vojni je na isti skakalnici dosegel največji skok v njeni 32 letni zgodovini Čeh Jiri Raška leta 1966. Dosegel je razdaljo 130 m.

Med tem so nastale skakalnice velikanske tudi drugod: v Oberstdorfu v Nemčiji, v Kulmu v Avstriji in v Vikersundu na Norveškem. Na tej je lani Avstrijec Bachler poletel 145 m daleč in postavil nov svetovni rekord. Tako je Planica nehala biti skakalnica rekordov.

Ta okolnost je vzpodbudila slovenske športne kroge, da so se odločili za

Vsak teden ena

JEZUS JE OD SMRTI VSTAL

Stara velikonočna pesem beneških Slovencev

Jezus je od smrti vstal od njega bridke matre; zato se veselimo ino Boga častimo: Aleluja, aleluja.

Ko s' ne bil od smrti vstal, b' vesoljni svet pogubljen bil: nam se je veselili ino Boga častiti: Aleluja, aleluja.

Marija Devica bod' naša pomočnica pri Bogu nebeškemu in usmiljenem Jezusu. Aleluja, aleluja.

Mi aleluja pojemo, Jezusa Kristusa hvalimo, ljubo Devico Marijo z vso nebeško družino. Aleluja, aleluja.

† Janez Brodar

Iz Spittala na Koroškem je prišlo sporočilo, da je umrl biv. narodni poslanec in senator Janez Brodar. Njegov pogreb je bil 24. marca t. l.

Tajni Janez Brodar je pred vojno vodil svojo domačijo v Hrastju pri Kranju. Javno se je udeleževal že od mladih let ter je zlasti mnogo storil za organiziranje slovenskih kmetov. Bil je predsednik njihove stanovske organizacije Kmetске zveze. Bil je tudi narodni poslanec za kranski okraj, pozneje pa senator. Med šestojanuarskim režimom je bil tudi v znanem šenčurškem procesu.

Po vojni je živel kot begunec na Koroškem, odkoder je emigriral v ZDA. Od tam se je vrnil kot ameriški upokojenec na Koroško, kjer so se mu sedaj tudi iztekli dnevi življenja. Naj počiva v miru!

Goriška in Primorska

Občni zbor goriške Mohorjeve družbe

Goriška Mohorjeva družba je imela 13. marca letni občni zbor. Nanj je prišlo lepo število poverjenikov, zlasti duhovnikov.

Tajniško poročilo je podal dr. Rudolf Klinec. Iz njega je razvidno, da je družba kljub majhnim denarnim sredstvom storila veliko za razširitev dobrih slovenskih knjig med ljudstvom zlasti na Goriškem in Tržaškem. Tudi blagajniško poročilo je bilo vzpodbudno, ker je povedalo, da bo družba s finančnimi sredstvi, s katerimi razpolaga, lahko nadaljevala svoje kulturno poslanstvo med Slovenci.

Pri volitvah je bil znova izvoljen za predsednika dr. Franc Močnik, podpredsednik je dr. Lojze Škerl, tajnik dr. Rudolf Klinec, blagajnik Maks Kosmac, odbornik pa dr. Angel Kosmač.

in Potočnikovo „Dolenjsko“. S tem je bila ta zares prisrčna prireditve končana.

Občni zbor krožka SDO v San Martinu. V nedeljo, 23. marca so imela sanmartinska dekleta svoj redni občni zbor, ki ga je vodila predsednica Marta Uršič. Po poročilu odbornice so bile volitve odbora in so bile izvoljene: predsednica, Gabrijela Leber; podpredsednica, Anica Ferfolja; tajnica, Pavlina Petelin; blagajničarka, Silva Pristovnik; kulturna referentka in voditeljica naraščaja Ana Marija Klanjšček, športna referentka, Silviija Čater; gospodinja, Cirila Bohanec; delegatinja, Marija Zorec. Ob zaključku je podal kratko duhovno misel č. g. Jurij Rode. Nova predsednica se je nato zahvalila za zaupanje in povabila dekleta na skupni zajtrk, ki bo na velikonočno nedeljo po sv. maši.

Med dvema svetovoma

ANTE DOS MUNDOS, almanah 5. letnika slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka; Buenos Aires, 1968.

Ob koncu lanskega leta so študentje zadnjega letnika srednješolskega tečaja v Buenos Airesu, kot prvi, ki so do končali vseh pet „gimnazij“, izdali majhno brošuro, almanah, v kateri v kratkih razpravah obravnavajo razne snovi slovensko-argentinske problematike. Na 28 straneh je šest mladih moči izlilo svoje ideje in mnenja, s polja, ki vsakega izmed njih najbolj zanima.

Že v kratkem uvodu razjasnijo, kaj jih druži: „Življenje v dveh svetovih — v domačem okolju, ki je včasih še pristočno slovensko, in v vrtincu dogajanj okrog nas, ko smo izven domače strehe...“ To pa je problematika vsakega mladega slovenskega človeka na tujem. A oni ne ostanejo samo pri problemu, hočejo nakazati tudi rešitev; „Potrudili se bomo biti dobri državljani slovenskega rodu.“

Po uvodu je prvi članek „Kaj je diplomacija.“ Jože Dobovšek na kratko odgovori na to vprašanje, oriše zgodovino diplomacije, diplomatske položaje, kategorije, in navede ustanove, kjer se lahko študira ta veda. Za konec predstavi še seznam Slovencev, ki so delovali v diplomatski službi (do leta 1945), ki pa je nekoliko pomanjkljiv.

„Slovenska šola“ je naslov razpravi Neže Furlan, ki analizira stanje in pomen slov. ljudskošolskih tečajev v Argentini. Predlaga predvsem uvedbo modernih didaktičnih metod in večje dinamike pri poučevanju. Članek vsebuje mnogo sijajnih idej in je realen pogled mlade učiteljice na šolsko problematiko.

Helena Jeločnik piše o sodobni argentinski književnosti v članku „Iz argentinskega sveta.“ Potem, ko kratko nakaže razvoj, ki je pripeljal do sedanjega položaja, se ustavi ob treh sodobnih avtorjih: Borgesu, Cortazarju in Sabatu. Snov je dobro obdelana, le škoda, da ni obsejnejša. Tako bi lahko dodala še ostale tri sodobnike, ki za prvimi ne zaostajajo (Bullrich, Mallea, Mujica Lainez).

Sledi motiv „Med dvema svetovoma“, ki ga je lepo narisala (kot vse ostale ilustracije almanaha) Andreja Dolinar. Na srednjih straneh pa sta reprodukciji starinskih zemljevidov slovenskih krajev in pa področja Río de la Plata.

Članek „Atomska energija“ je spisal Andrej Mele. Morda snov ne spada popolnoma v celotni kontekst brošure, a je podana zgoščeno in dokaj jasno.

Kitajci odklanjajo razgovore z Moskvo

Po kratkem pomirjenju med Moskvo in Pekingom, ki je nastalo po krvavih incidentih na obmejni sibirski reki Ussuri med obema komunističnima vesilama, je Kremelj ponudil kitajski rdeči vladi roko miru s predlogom, naj bi obe državi uredili svoje mejne zadeve s pogajanjmi za zeleno mizo.

Sovjeti predlagajo obnovo razmejitvenih pogajanj med obema državama, ki so bila iz Pekinga ustavljena leta 1964, istočasno pa opozarjajo Peking, da bodo „na vsak poskus govoriti z ZSSR in sovjetskim ljudstvom z orožjem odgovorili z orožjem“. Zadevna sovjetska spomenica Pekingu je v splošnem mirna ter opazovalci menijo, da ni toliko namenjena Kitajcem, kakor drugim komunističnim državam in ostalemu svetu. Sovjeti se namreč trudijo, da bi dokazali, da imajo vse pravice do azijskih področij, ki so jih sedaj Kitajci iznenada začeli zahtevati nazaj.

Kakor je bilo predvideno so Kitajci sovjetsko noto odločno zavrnil. Označili so jo za „lažno od začetka do konca“. Peking zahteva od Sovjetske zveze „vrnitev 1,554.000 kv. kilometrov azijskega ozemlja, ki so ga zasedli carji

s krivičnimi pogodbami, vsiljenimi kitajskim vladarjem v prejšnjem stoletju“.

Sovjetski časopis „Sovjetskaja Rusija“ je znova napadel „Maocetunga in njegovo klico“ ter ga označuje za „revizionista“. Časopis piše: „Mao in njegova skupina se skrivajo za ultrarevolucionarno frazeologijo, toda v resnici jih vodi antimarksistična in buržajska nacionalistična ideologija ter so naduti šovinisti.“

Vse sovjetsko časopisje opozarja azijske narode na „kitajsko ekspanzivnost“. Doslej so štiri države, ki mejijo na Kitajsko, pozitivno reagirale na sovjetsko gonjo proti Kitajski: Indija, Nepal, Mongolija in Severna Koreja. Severni Vietnam doslej molči.

Na Formozu je bilo te dni zasedanje 10. kongresa Kuomintanga ter je na njem Čangkajšek izjavil, da „naša polofenziva, ki smo jo pred tolikimi leti začeli, daje prve sadove med 700 milijoni Kitajcev na celini. Sedaj se odpirajo možnosti tudi za vojaško ofenzivo, ki nas bo povedla do končne zmage nad komunizmom“.

Davčna ustanova province Buenos Aires je spremenila svoj davčni sistem. Novo norme predvidevajo znižanje taks in večje možnosti za odplačevanje. To naj bi preprečilo finančno evacijo, obenem pa zagotovilo davčno pravičnost.

OBVESTILA

Nedelja, 6. aprila 1969:

V Slovenskem domu v San Martinu po maši sestanek mladcev odseka SFZ Istotam tudi skupni zajtrk članic sanmartinskega krožka SDO.

V Slomškovem domu ob 17. uri slovenska velika noč. Začetek z mašo.

Sobota, 12. aprila 1969:

V Slomškovem domu ob 21. uri mladinska družabna prireditev s plesom.

Nedelja, 13. aprila 1969:

Slovenski dan na pristavi. Začetek z mašo ob 11.30.

Četrtek, 17. aprila 1969:

V Slovenski hiši ob 16.30 razgovor z go. Renato Ašič-Kozina. Vabi Pripravljalni odbor Zveze mater in žena.

Nedelja, 20. aprila 1969:

Slovenski dom v San Martinu pro-

slava osme obletnice blagoslovitve doma.

Četrtek, 24. aprila 1969:

V Slovenski hiši ob 16. predavanje Rude Jurčeca „Žene in naši sedanji problemi“. Vabi pripravljalni odbor Zveze mater in žena.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Knjižnica Zedinjene Slovenije je odprta vsak dan od 18. do 20. ure razen ob torkih. Prav tako je odprta ob tistih sobotah, kadar je srednješolski tečaj.

Tečaj za slovenski jezik se bo pričel v soboto, 12. aprila, ob 15 v sejni sobi Zedinjene Slovenije v Slovenski hiši (2. nadstropje, Ramón Falcón 4158, Capital). Vabljeni vsi, ki so se že prijavili, kakor tudi tisti, ki se še žele prijaviti.

Slovenski srednješolski tečaj v kate-terega se je letos vpisalo 116 dijakinj in dijakov, bo v soboto, 12. aprila ob 15.30.

Društvo „Zedinjena Slovenija“ je na skupščini deležnikov družbe EDIN v formaciji, ki se je vršila na Pristavi dne 9. 12. 1967 prevzela likvidacijo te neustanovljene družbe. V ta namen poziva vse zainteresente, da prijavijo svoje morebitne terjatve podpisaneemu društvu najpozneje do konca meseca maja tekočega leta.

Zedinjena Slovenija

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 996.221

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1969: za Argentino \$ 2.700.—. Pri pošiljanju po pošti \$ 2.800.—; ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionske pošte. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

PRISPEVAJTE V TISKOVNI
SKLAD SVOB. SLOVENIJE!

BLAGOSLOVLJENE IN SREČNE PRAZNIKE
KRISTUSOVEGA VSTAJENJA
ŽELI SVOJIM ČLANOM TER VSEJ SLOVEN-
SKI SKUPNOSTI V ARGENTINI

ZEDINJENA SLOVENIJA

BLAGOSLOVLJENE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN
MNOGO PIRHOV ŽELI VSEM ČLANOM IN ROJAKOM

NAŠ DOM
V SAN JUSTU

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

želi

vsem rojakom in prijateljem

DRUŠTVO SLOVENSKA PRISTAVA V CASTELARJU

Srečne in vesele praznike Gospodovega vstajenja vošči vsem
svojim članom, vlagateljem in rojakom

SLOVENSKA HRANILNICA z. z o. z.
(C. C. „S. L. O. G. A.“ Ltda.)

Bartolomé Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejía

PRAV VESELE, BLAGOSLOVA IN MILOSTI POLNE
VELIKONOČNE PRAZNIKE

želi vsem rojakom

BIVEGRO

pohištveno mizarstvo, plakarji, preobleke itd.

Rep. de Chile 3028

T. E. 621-3452

San Justo

BLAGOSLOVA POLNE PRAZNIKE VSTAJENJA GOSPODOVEGA

želi vsem Slovencem

CACES s. r. l.

slovensko keramično podjetje

Pedro Molina 140

Guaymallén

Mendoza

Bela nedelja, 13. aprila

na Pristavi v Castelarju

SLOVENSKI DAN

Začetek s sv. mašo ob 11.30

VABI

Vabi

ZEDINJENA SLOVENIJA

s sodelujočimi organizacijami in ustanovami

**Slovenski dom
CARAPACHAY**

bo praznoval 4. maja

OBLETNICO DOMA

s celodnevno prireditvijo

VSEM ROJAKOM TER MLADINI V DOMOVINI IN TUJINI

želita veselo Veliko noč

Slovenska

dekliška

organizacija

Slovenska

fantovska

zveza

VESELO ALELUJO

želi vsem slovenskim rojakom

SLOMŠKOV DOM

SREČNO IN BLAGOSLOVLJENO

VELIKO NOČ ŽELE:

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital

T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20

Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Francia 952

T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9.—13. ure.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL

CASCANTE

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2

Cangallo 1642 Buenos Aires

T. E. 35-8827

Dr. Tene Žužek

ADVOKAT

Uraduje za rojake ob sredah in
petkih od 17—19

Na telefonu 47-4852 tudi dopoldne

Lavalle 2331

5. nadstropje, pisarna 10

Ena kvadra od subte. „Pasteur“

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo in

traumatologijo

ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed.

Zahtevajte določitev ure na tele-
fonu 49-5855

Slovenski dom v San Martinu

želi vsem rojakom vesele velikonočne praznike
ter vabi na celodnevno proslavo

OSME OBLETNICE

BLAGOSLOVITVE DOMA

ki bo v nedeljo, 20. aprila s sv. mašo, akademijo in družabno
prireditvijo, pri kateri bo sodeloval slovenski orkester

„The Goldentones“

V SOBOTO, 12. aprila ob 21 bo v SLOMŠKOVEM DOMU

DRUŽABNI VEČER S PLESOM

katerega prireja mladina iz Ramos Mejie

Sodeluje orkester „The Goldentones“

Vsi lepo vabljeni

Srečno in blagoslovljeno Veliko noč želi vsem rojakom

JOŽE VODNIK

gradbeni tehnik

Puerto Desead, C. C. 217

Provincia de Santa Cruz

ZA POVEČANJE OBRATA

DOBE SLUŽBO

v slovenski strojni delavnici in livarni

● **polnoletni delavci** izvežbani ali novinci, prosti voja-
ške službe, za splošno in produkcijsko delo na obdelovalnih strojih.
Plače po dogovoru! Možnost napredka!

● **vajenci** za kovinsko strojno obrt vsaj 14 let stari.

BOSE

Industria metalúrgica

Remedios de Escalada 135

Saenz Peña, T. E. 757-4088